

Univerza *v Ljubljani*
Fakulteta *za šport*

DIPLOMSKO DELO

Matic Šen

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športna vzgoja

VKLJUČEVANJE OTROK V RAZLIČNE ŠPORTE GLEDE NA SOCIALNI STATUS DRUŽINE IN ODNOS STARŠEV DO ŠPORTA V NOVOGORIŠKI REGIJI

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA:

Prof. dr. Mateja Videmšek

RECENZENT:

Prof. dr. Damir Karpljuk

AVTOR DELA:

Matic Šen

Ljubljana, 2015

Diplomsko nalogo sem opravljal na Fakulteti za šport pod mentorstvom prof. dr. Mateje Videmšek, prof. šp. vzg.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici prof. dr. Mateji Videmšek, prof. šp. vzg., za usmerjanje, neprecenljive nasvete, predloge in strokovno pomoč pri izdelavi vprašalnika in diplomskega dela. Zahvaljujem se tudi recenzentu prof. dr. Damirju Karpljuku, prof. šp. vzg.

Zahvaljujem se družini in prijateljem, ki so mi stali ob strani tekom študija, mi dajali spodbudne besede, mi bili v podporo ter ves čas zaupali vame. Hvala!

Ključne besede: šport, starši, socialni status, organizirana vadba

VKLJUČEVANJE OTROK V RAZLIČNE ŠPORTE GLEDE NA SOCIALNI STATUS DRUŽINE IN ODNOS STARŠEV DO ŠPORTA V NOVOGORIŠKI REGIJI

Avtor: Matic Šen

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2015

Število strani: 46 Število tabel: 6 Število prilog: 1 Število virov: 22 Število slik: 18

IZVLEČEK

Namen diplomske naloge je ugotoviti, kakšen vpliv imata socialni status v družini in odnos staršev do različnih športov pri vključevanju otrok v začetek športnega udejstvovanja v novogoriški regiji. Primerjava bo potekala med štirimi različnimi športi.

Kot merski instrument za raziskovanje smo uporabili anketni vprašalnik. Anketiranih je bilo 83 ljudi, vsi anketiranci so bili starši otrok, ki trenirajo košarko, nogomet, smučanje in tenis. Od tega je bilo 12 staršev deklic in 71 staršev dečkov.

Podatki so bili obdelani s pomočjo računalniškega programa SPSS (statistical Package for the social Sciences). Za preverjanje hipotez smo uporabljali test ANOVE. Statistično značilnost smo ugotavljali na podlagi petodstotnega tveganja.

Ugotovili smo, da sta tenis in alpsko smučanje športa, ki s športnim udejstvovanjem prinašata višje mesečne stroške. Košarka in nogomet pa sta športa, ki z otrokovim športnim udejstvovanjem staršem povzročata nižje mesečne stroške.

S pomočjo testa ANOVE smo ugotovili, da nobena od naslednjih spremenljivk: izobrazba staršev, mesečni dohodek na družinskega člana, spremljanje treningov in tekem svojih otrok, ozaveščenost o vplivu, kako gibalna dejavnost vpliva na zdravje in kasnejše življenje in poznavanje ter poseganje v otrokov šport, statistično značilno ne vpliva na otrokovo udejstvovanje v določeni športni panogi in z njo povezanimi mesečno porabljenimi stroški.

Key words: sport, parents, social status, organized practice

THE INVOLVEMENT OF CHILDREN IN VARIOUS SPORTS IN REGARD TO SOCIAL STATUS AND THE RELATIONSHIP OF THEIR PARENTS TO DIFFERENT SPORTS IN THE NOVA GORICA REGION

Author: Matic Šen

University od Ljubljana, Faculty of sport, 2015

Number of pages: 46 Number of tables: 6 Number of appendices: 1 Number of sources: 22
Number of pictures: 18

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to find out what impact does social status in the family and the relationship of parents have to different sports in the inclusion of children in the beginning of sports activities in the Nova Gorica region. We compared different sports.

As a measuring instrument we used a questionnaire. We questioned 83 people. All respondents were parents of children who were training either basketball or football or skiing or tennis. 12 respondents were parents of girls, 71 respondents were parents of boys.

The data was processed using a computer program SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). In order to verify the hypotheses we used an ANOVA test with five percent risk factor.

We discovered that tennis and skiing are the two sports that bring higher monthly costs. Basketball and football are sports that have lower monthly costs.

Using ANOVA test we found out that none of the variables: parental education, monthly income per family member, parental involvement in following up training sessions and matches of their children, awareness of the impact of how physical activity affect health and knowledge of children's sports and intervention in children's sport; does not statistically affect the children's participation in certain sport with regard to higher monthly costs of children's involvement in the sport.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	9
1.1 RAZVOJ IN POMEN ŠPORTNE DEJAVNOSTI	10
1.2 VPLIV DRUŽINE	11
1.3 DEJAVNIKI ZA VKLJUČEVANJE OTROK V ŠPORTNE AKTIVNOSTI.....	12
1.4 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE.....	14
2 METODE DE LA	16
2.1 PREIZKUŠANCI	16
2.2 PRIPOMOČKI.....	16
2.3 POSTOPEK.....	16
3 REZULTATI.....	17
3.1 PREVERJANJE HIPOTEZ	27
4 RAZPRAVA.....	32
5 SKLEP	39
6 VIRI.....	42
7 PRILOGE	44
7.1 PRILOGA 1 – ANKETNI VPRAŠALNIK	44

KAZALO SLIK

<i>Slika 1.</i> Starost otroka.....	17
<i>Slika 2.</i> Razdelitev otrok po spolu.	17
<i>Slika 3.</i> Pričetek treniranja v klubu glede na starost otrok.....	18
<i>Slika 4.</i> Pogostost treningov.	18
<i>Slika 5.</i> Glavni pobudnik za vključitev otroka v šport.	19
<i>Slika 6.</i> Športno aktivni prosti čas staršev.	20
<i>Slika 7.</i> Starševsko ukvarjanje s športno panogo.	20
<i>Slika 8.</i> Nivo športnega udejstvovanja.	21
<i>Slika 9.</i> Pogostost aktivnega (vsaj 45 min) ukvarjanja z organizirano ali neorganizirano športno vadbo.	22
<i>Slika 10.</i> Udeleževanje športnih prireditev.	22
<i>Slika 11.</i> Vpliv finančnih sredstev na izbiro športa.	23
<i>Slika 12.</i> Finančna podpora staršev pomembno vpliva na vključevanje otroka v športno panogo.	23
<i>Slika 13.</i> Spremljanje športa.	24
<i>Slika 14.</i> Šport na splošno je zelo pomembno področje vašega družinskega življenja.	24
<i>Slika 15.</i> Športna vadba predstavlja zame korist in ni breme.	25
<i>Slika 16.</i> Podpora otroka pri nadaljnjem ukvarjanju s športom.	26

<i>Slika 17. Ali verjamete, da lahko otrok postane vrhunski športnik?</i>	26
<i>Slika 18. Koliko bi vas potrlo, če se otrok zaradi poškodbe ne bi mogel več ukvarjati s športom?</i>	27

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1 Povprečni mesečni stroški otrokovega športnega udejstvovanja</i>	28
<i>Tabela 2 Primerjava med športi glede na izobrazba očeta in matere pri vključevanju otroka v šport</i>	28
<i>Tabela 3 Primerjava med športi glede na skupni neto mesečni dohodek na družinskega člana pri vključevanju otroka v šport</i>	29
<i>Tabela 4 Primerjava starševskega zanimanja za otrokova tekmovanja in treninge</i>	29
<i>Tabela 5 Primerjava športov glede na starševsko poznavanje športa, svetovanje otroku in poseganje staršev v otrokov šport</i>	30
<i>Tabela 6 Primerjava športov glede vpliva športa na zdravje in kasnejše življenje</i>	31

1 UVOD

Pri otrokovem celostnem razvoju ima pomembno vlogo športna dejavnost. Športna dejavnost vnaša posamezniku določen red in disciplino v sam ritem življenja. Otrok, ki je že od majhnega hodil na popoldansko vadbo, bo imel manj problemov z navezovanjem stikov z drugimi vrstniki. Ko bo začel hoditi v šolo, bo že navajen na gibanje in igro ob določeni uri, zato bo točno prihajal na vadbo, navajen bo sodelovati v skupini, biti »fair« v igri, sproti bo opravljal šolske obveznosti, da bo lahko hodil na trening (Videmšek in Pišot, 2007).

Predšolsko obdobje je obdobje temeljnega gibalnega razvoja. Otrokov organizem je najbolj izpostavljen vplivom okolja v zgodnjem otroštvu, prav to pa vpliva na razvoj njegove osebnosti. Strokovnjaki so ugotovili, da vsega tistega, kar otrok zamudi v zgodnjem otroštvu, kasneje žal ne more več nadoknaditi. Otrokove dejavnosti v prvih letih življenja so podlaga za kasnejše športne dejavnosti, hkrati pa vplivajo tudi na razvoj in oblikovanje vrste njegovih sposobnosti, lastnosti, zmožnosti in značilnosti (Videmšek, Strah in Stančević, 2001).

Gibanje spremlja človeka od rojstva do smrti. Že v prvih gibalnih poskusih, ko se otrok uči plaziti in hoditi, je njegov intelektualni razvoj povezan z gibalnim. Kdor prej shodi, prej usvoji prostor okoli sebe, spozna okolico in ima več možnosti za sporazumevanje. Zaradi omenjenih razlogov bi se morali starši čim pogosteje igrati s svojim otrokom in ga spodbujati v njegovih gibalnih dejavnostih. Njegovo naravno potrebo po gibanju bi morali nenehno zadovoljevati in jo krepiti (Videmšek, Berdajs in Karpljuk, 2003).

Z gibanjem otrok zaznava in odkriva svoje telo, preizkuša, kaj telo zmore, doživlja veselje in ponos ob razvijajočih se sposobnostih in spretnostih ter gradi zaupanje vase. Gibanje daje otroku občutek ugodja, varnosti, veselja, kratka dobrega počutja. Otrok raziskuje, spozna in dojema svet okrog sebe. V gibalnih dejavnostih je telo izhodiščna točka za presojo položaja smeri, razmerja do drugih; otrok razvija občutek za ritem in hitrost ter dojema prostor in čas (Videmšek idr., 2003).

Otrok začne usvajati prve informacije v trenutku, ko se rodi. Starši so tisti, ki mu omogočajo prve stike z okoljem in imajo veliko odgovornost za njegovo zgodnje učenje. Prve informacije otrok pridobiva še zlasti s pomočjo gibanja, ki predstavlja najbolj primarno in naravno potrebo ter vpliva na vsa področja njegovega razvoja, od spoznavnega do čustvenega in socialnega. Eden od pomembnih vidikov vloge staršev je zato tudi ta, da naj z otrokom čim več sodelujejo oziroma z njim počnejo najrazličnejše stvari (Videmšek idr., 2001).

1.1 RAZVOJ IN POMEN ŠPORTNE DEJAVNOSTI

Otrokov razvoj je dinamičen proces, ki ga interaktivno sodoločata dednost in okolje, in sicer na ravni fizikalnega ter socialnega okolja. Na vse dejavnosti otrokovega razvoja (rast, zorenje, izkušnje) ne moremo enako vplivati. Najmočnejši vpliv ima okolje na izkušnje, to je vpliv na razvoj skozi proces učenja (Videmšek idr., 2003).

Gibalni razvoj je v razvoju človekovih funkcij v ospredju predvsem v prvih letih življenja. Razvoj poteka od naravnih oblik gibanj do zelo celostnih in skladnostno zahtevnejših športnih dejavnosti v povezavi z zorenjem, učenjem in posameznikovo lastno voljno aktivnostjo. V predšolskem obdobju otrok pridobiva raznovrstne izkušnje zlasti z igro (Videmšek in Pišot, 2007).

Otrok z različnimi dejavnostmi v zaprtem prostoru in na prostem razvija gibalne in funkcionalne sposobnosti ter postopno spoznava in usvaja osnovne prvine različnih športnih zvrsti. Mnoge gibalne dejavnosti od otroka zahtevajo, da se zaveda drugih otrok in odraslih, da z njimi deli prostor in stvari ter da sodeluje. Pri dejavnostih v paru ali skupini ima priložnost, da si skupaj z drugimi otroki prizadeva doseči cilj. V elementarnih gibalnih igrah spoznava smisel in pomen upoštevanja pravil, pomen sodelovanja ter spoštovanja in upoštevanja različnosti. Otrok je tudi ustvarjalen, ko išče svoje načine in poti za rešitev različnih gibalnih nalog, z lastno domišljijo odgovarja na nove izzive ter izraža svoja čustva in občutja (Videmšek idr., 2003).

Vsi otroci ne rastejo in se ne razvijajo enako hitro, zato lahko vidimo razlike v njihovem gibalnem razvoju. Te razlike so odvisne od razvoja inteligentnosti, od zdravstvenega stanja otroka in tudi od vadbe. Otroško telo neprestano raste in se razvija v nasprotju z ustaljenim organizmom odraslega človeka. Na rast in razvoj pa v veliki meri vpliva ravno gibanje (Videmšek idr., 2003).

Telesno aktivni življenjski slog pomeni tudi neposredne in posredne koristi za zdravje mladih ljudi (Videmšek in Pišot, 2007, v Završnik in Pišot, 2005), še zlasti pri:

- preprečevanju prekomerne telesne teže in debelosti,
- omogočanju pogojev za oblikovanje močnejših kosti, zdravih sklepov in učinkovitega delovanja srca,
- vzdrževanju in krepitvi primerne duševnega zdravja, pozitivne samopodobe in
- vzpostavljanju trdnih temeljev zdravega življenjskega sloga, ki ga je mogoče nadaljevati oziroma obdržati v odraslem življenjskem obdobju (Videmšek in Pišot, 2007).

1.2 VPLIV DRUŽINE

V sodobnem svetu vedno bolj ponovno poudarjamo pojem in pomen družine. V družini se otrok nauči osnovnih vedenj, pravil in norm. Tu se nauči sprejemati in ponotranjiti vrednote, oblikovati odnose in izkazovati ter sprejemati čustva. Skozi družino si postavlja prve motive, izraža svoje želje in v družini doživlja prve zmage in poraze ter razočaranja. Najosnovnejši vedenjski vzorci vsakega posameznika imajo koren v družini (Tušak, Marinšek in Tušak, 2009).

Otrok začne usvajati prve informacije v trenutku, ko se rodi. Starši so tisti, ki mu omogočajo prve stike z okoljem in imajo veliko odgovornost za njegovo zgodnje učenje. Te informacije otrok še zlasti pridobiva s pomočjo gibanja, ki predstavlja najbolj primarno in naravno potrebo ter vpliva na vsa področja njegovega razvoja, od spoznavnega do čustvenega in socialnega. Eden pomembnih vidikov vloge staršev je zato tudi ta, da naj z otrokom čim več sodelujejo oz. z njim počnejo najrazličnejše stvari (Videmšek idr., 2001).

Spodbudno družinsko okolje pozitivno vpliva na oblikovanje otrokove osebnosti in njihovih vrednot. Otrok prevzame navade, stališča in vrednote staršev, zato je ukvarjanje s športom znotraj družine zelo pomembno za njegovo nadaljnjo športno dejavnost in sprejemanje športa kot vrednote (Videmšek idr., 2003).

Starši se ne začnejo vključevati v šport otroka šele takrat, ko začne otrok trenirati v klubu pod strokovnim vodstvom. Prve gibalne izkušnje namreč pridobiva otrok v krogu družine (Tušak idr., 2009).

Možnosti za telovadbo se ponujajo povsod, potrebno je le biti pripravljen videti in jih izkoristiti. Pomembno je, da starši spodbujajo otroke k igri, otrokom naj dajejo predloge in nasvete, naj jim pokažejo nove igre in naj jim priskrbijo potrebne pripomočke. Potrebno je konstantno krepiti otrokovo potrebo po gibanju. Na oblikovanje otrokove osebnosti pozitivno vpliva družinsko okolje. Zelo pomembno je vsakodnevno družinsko ukvarjanje s športom za otrokovo nadaljnjo športno dejavnost (Videmšek idr., 2003).

Ker šport ohranja in krepi otrokovo zdravje, razvija njegove sposobnosti in omogoča lažje vključevanje in prilagajanje v družbeno in naravno okolje, je pomembno, da starši že v predšolskem obdobju navajajo otroke na redno športno delovanje. Ob primernem sodelovanju vseh družinskih članov predstavlja šport tudi enega od pomembnih dejavnikov povezave in sooblikovalcev življenjskega sloga družine (Videmšek idr., 2001).

Za otroke je zgled staršev nedvomno zelo pomemben in koristen, veliko bolj kot le nasveti, kako pomembna je športna dejavnost in kako škodljivo je neskončno igranje računalniških video igrice ali posedanje pred televizorjem. Otroci večinoma od staršev postopoma prevzamejo različne navade. Mnogim staršem je lažje nadzirati otroka, ki mirno gleda

televizijo, kot ga nadzorovati ali celo aktivno spremljati na zunanjem igrišču (Videmšek idr., 2001).

V družinah, kjer gojijo športno aktivnost, so pri otrocih opaznejše sposobnosti, kot so: vztrajnost, discipliniranost, natančnost, zaupanje vase, strpnost, potrpežljivost, zdrava tekmovalnost in spoznanje, da se je potrebno potruditi, če hočemo doseči cilj (Videmšek idr., 2001).

Velika verjetnost je, da bo otrok sprejel šport kot način življenja, če bo njegov dan zapolnjen z raznovrstnim gibanjem na prostem, to bo zelo vplivalo na kvaliteto njegovega življenja tudi kasneje, ko odraste (Videmšek idr., 2003).

Starši so tisti, ki otroku omogočajo prve stike z okoljem in ker je šport pomemben za otrokovo zdravje ter razvija otrokove sposobnosti in omogoča lažje vključevanje v družbo, je pomembno, da starši že v predšolskem obdobju navajajo otroke na redno športno delovanje (Videmšek idr., 2001).

Ozaveščena družina ve, da lahko mnoge odklone v današnji družbi, kot so: pomanjkljive in celo slabe gibalne sposobnosti, nagnjenost k debelosti, telesne deformacije ljudi, narkomanija, alkoholizem, samomori, kajenje in nasilje, učinkovito prepreči, če goji šport kot sestavni del življenja. Šport ji pomeni sredstvo, ki motivira in koristi, ki plemeniti in osrečuje (Videmšek idr., 2001).

1.3 DEJAVNIKI ZA VKLJUČEVANJE OTROK V ŠPORTNE AKTIVNOSTI

Starši imajo tako ključno vlogo pri tem, kako in kje se vse sploh začne. So tako imenovani glavni krivci, da posameznik začne gojiti šport kot sestavni del življenja, kot sredstvo, ki motivira, koristi in tudi osrečuje. Prispevek staršev k otrokovemu športu je v različnih letih drugačen. Tako je glavna naloga od 6. do 13. leta vzbuditi otroku zanimanje za šport. Starši morajo v tem obdobju otroku nuditi čim več možnosti ukvarjanja s športnimi dejavnostmi. Pomembno je, da pridobi čim več izkušenj in se pri tem zabava. V športu mora aktivno in prostovoljno sodelovati (Tušak in Tušak, 2003).

Družina najpomembneje vpliva na naslednja področja duševnega zdravja pri otroku: samopodoba in samospoštovanje, čustvene navezave, gradnjo pomembnih odnosov, socializacijo in komunikacijo, odnos do drugih in do sveta, spretnosti in sposobnosti, ustvarjalnost, sposobnost opredelitve, odločanje, sprejemanje odgovornosti, izbiranje ciljev, obvladovanje stresov in reševanje problemov ter gradnjo vrednostnega sistema (Tušak idr., 2009).

S pričetkom ukvarjanja s športom se starši finančno in časovno zavežejo športu svojega otroka. Stroški ponekod segajo v velike zneske, to pa močno vpliva na družinsko življenje.

Kirk, Carlson, O'Connor, Davis in Glover (1997) pravijo, da je družinski prihodek ključni faktor pri vključevanju otrok v šport. Overman in Rao pa pravita, da otrokovo vključevanje v šport in njegova motivacija nista odvisna od socialno-ekonomskega statusa staršev. Prejšnje raziskave kažejo, da tisti starši, ki so predani športu svojega otroka, nekako že najdejo finance, s tam pa pogosto žrtvujejo svoje interese (Tušak in Tušak, 2003).

Drugi dejavnik za vključevanje otrok v športne aktivnosti je tudi izobrazbena struktura staršev. Izobrazba je dejavnik, ki vpliva na to, kakšno mnenje imajo starši o športni aktivnosti, in posledično na materialni položaj družine. Višja izobrazba v večini primerov nakazuje tudi boljše gmotno stanje družine. Tisti, ki imajo, lahko več namenijo za razne pripomočke in s tem otroke dodatno motivirajo in animirajo. Privoščijo si lahko boljše pogoje vadbe in dodatno športno opremo (Tušak in Tušak, 2003).

Pod pojmom socialne diferenciacije lahko označimo socialne razlike, ki nastanejo v procesu nastajanja in razdelitve materialnih in duhovnih dobrin. Te razlike se ne udeležajo samo v različnih možnostih njihovega ustvarjanja in razdelitve, temveč tudi v dejavnikih, ki vplivajo na različno udeležbo posameznika in skupin pri dohodku, v različnih oblikah in dosegu lastnine, v različnih možnostih in načinih zadovoljevanja potreb in končno v različnem družbenem položaju ljudi (Petrović in Doupona Topič, 1996).

Objektivni izvori socialnega razlikovanja se lahko definirajo na naslednji način:

- družbena razdelitev dela in različen položaj v procesu družbene reprodukcije kot tudi različen položaj posameznikov in skupin ljudi v procesu ustvarjanja materialnih in duhovnih dobrin;
- različne psihofizične značilnosti posameznikov, ki delujejo na motivacijsko strukturo socialnih stališč in sistema vrednot;
- dejavniki, ki določajo nosilce gospodarjenja in s tem razpolagajo s pogoji, sredstvi in rezultati dela, na podlagi tega pa vplivajo tudi na razporeditev moči odločanja;
- različne možnosti posameznih kategorij prebivalstva pri uporabi družbenih ugodnosti, ki se financirajo iz raznih oblik porabe, predvsem državne;
- različne začetne možnosti ljudi, posebno otrok in mladine za pridobivanje in formiranje znanj ter temu ustreznega mesta v delitvi dela ter družbenem življenju;
- različen sistem vrednot in sankcij, ki kot moralni dejavnik deluje na obnašanje ljudi v medsebojnih odnosih in v delitvenem procesu (humanost, odgovornost, prizadevnost in nasprotno sebičnost, brezobzirnost, lenoba, neodgovornost);
- zasebna lastnina in sistem njenega delovanja (Petrović in Doupona Topič, 1996).

Vsi ti in mnogi drugi izvori socialnih razlik delujejo v tesni medsebojni povezanosti in zahtevajo integralni pristop pri njihovem preučevanju. Če se socialne razlike v istih socialnih skupinah dalj časa ponavljajo ali celo povečujejo, postane socialno razlikovanje podlaga socialni razslojenosti (Petrović in Doupona Topič, 1996).

Tretji dejavnik je okolje. Različna okolja nudijo družinam drugačne možnosti ukvarjanja s športom. Faktorje okolja lahko razdelimo na fizične, socialno-ekonomske in kulturne elemente, kot tudi na socialno-kognitivne komponente, ki zajemajo vzorce pričakovanja, spodbude in nagrade. Razlike se pojavljajo tudi glede na to, ali družina živi v mestu ali na vasi, stanujejo v bloku ali hiši. Družine, ki živijo v mestih, imajo večjo ponudbo različnih športnih aktivnosti. Razlikuje pa se tudi razmišljanje mestnih ljudi o športu od tistih, ki živijo na vasi (Tušak in Tušak, 2003).

1.4 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE

Vloga staršev in vključevanje otrok v šport imata veliko skupnega. Starši imajo pomembno vlogo, morda celo najpomembnejšo, saj so oni tisti, ki bodo otroka usmerjali in mu pokazali pozitivne lastnosti gibanja. Pomemben dejavnik s strani staršev je tudi financiranje otroka pri športu. Vse življenje smo športno aktivni, ampak še nismo zaznali otroka, ki bi bil tekmovalno aktiven, starši pa ga pri tem ne bi podpirali. Kot igralci košarke smo tudi sami potrebovali starševsko zanimanje za šport in njihovo pomoč, saj so nas vozili na treninge. Če bi v starših vladala nezadovoljstvo in nezanimanje za šport, se naša športna pot ne bi začela.

Velikokrat smo se spraševali, ali res socialni status v družini vpliva na otrokovo izbiro športa. Splošno znano je, da je npr. tenis imenovan beli šport, kar pomeni, da so ga v preteklosti igrali ugledni ljudje. To ime se ga drži še dandanes. Vendar ali je res, da se v današnjem času vpisujejo v tako imenovane »drage športe« samo otroci, ki prihajajo iz premožnejših družin? Pri tem smo se pogosto spraševali, ali so starši glavni pobudnik, da se njihov otrok včlani v klub. Znano je, da so pogosto starši zgled svojim otrokom. Otroci počnejo in ponavljajo stvari, ki jih počnejo njihovi starši. Odraščajo v svetu, ki ga živijo njihovi starši in so jim bližje stvari, ki jih počnejo starši. Kot primer lahko podamo, da če se eden izmed staršev ukvarja s kakšnim športom, bo velika možnost, da bo ta športna panoga pritegnila tudi njegovega otroka.

Tako lahko pomislimo, da najverjetneje starši, ki se športno ne udeležujejo in jih šport ne zanima, ne usmerjajo otrok v športno udejstvovanje. Vse več in več primerov pa je takšnih, da se otroci vključijo v športe preko šolskih krožkov, čeprav v starših vlada neko nezadovoljstvo. Na drugi strani pa imamo preveč ambiciozne starše. Starši želijo otroka vključiti v šport predvsem zato, da bi dosegli svoje nedosežene cilje. Tako ga silijo v šport kljub otrokovemu negodovanju. Tega seveda nihče ne podpira, saj lahko starši s preveč trdo vzgojo otroku uničijo otroštvo ali pa ga celo zaznamujejo za celo življenje. Kot je znano, je imelo veliko vrhunskih športnikov težko otroštvo, saj jim je eden izmed staršev narekoval ritem življenja. Delati so morali natanko to, kar je bilo zaželeno in zaukazano.

Pomembno je, da starši otroka ne silijo v šport, če mu ni do tega. Če otrok v nekem športu ne uživa, ni srečen, ne izraža nekega zadovoljstva, se ne vidi kot športnik, potem se je smiselno vprašati, ali ni res bolje, da prekine s športnim udejstvovanjem.

CILJI RAZISKAVE

Glede na predmet in problem so cilji diplomskega dela naslednji:

- Ugotoviti, kdo je bil glavni pobudnik za vključitev otroka v klub.
- Ugotoviti znesek mesečnega stroška v povezavi z otrokovim športnim udejstvovanjem.
- Ugotoviti, kako izobrazba staršev vpliva na vključevanje otrok v šport.
- Ugotoviti vpliv skupnega mesečnega dohodka na družinskega člana pri izbiri športa.
- Ugotoviti športno udejstvovanje staršev v preteklosti .
- Ugotoviti, kako pogosto starši spremljajo treninge in tekme svojih otrok.
- Ugotoviti, kako se starši spoznajo na otrokov šport in koliko vanj posegajo.
- Ugotoviti ozaveščenost staršev o vplivu gibalne dejavnosti na zdravje in kasnejše življenje otrok.
- Ugotoviti pričakovanja staršev o vrhunskih dosežkih njihovega otroka.
- Ugotoviti odzive staršev, če se otrok zaradi poškodbe ne bi mogel več ukvarjati s športom.

HIPOTEZE

Glede na cilje smo postavili naslednje hipoteze:

- **HIPOTEZA 1:** Starši, ki imajo z otrokovim športnim udejstvovanjem višje mesečne stroške, imajo višjo izobrazbo in višji skupni mesečni dohodek na družinskega člana.
- **HIPOTEZA 2:** Starši, ki imajo z otrokovim športnim udejstvovanjem višje mesečne stroške, pogosteje spremljajo treninge in tekme.
- **HIPOTEZA 3:** Starši, ki imajo z otrokovim športnim udejstvovanjem višje mesečne stroške, so bolj ozaveščeni o vplivu, kako gibalna dejavnost vpliva na zdravje in kasnejše življenje.
- **HIPOTEZA 4:** Starši, ki imajo z otrokovim športnim udejstvovanjem višje mesečne stroške, se bolje spoznajo in bolj posegajo v otrokov šport.

Hipoteze smo potrjevali oziroma zavračali s 5-odstotno stopnjo tveganja ($p \leq 0,05$).

2 METODE DELA

2.1 PREIZKUŠANCI

Vzorec anketirancev predstavljajo starši otrok, ki obiskujejo klube v novogoriški regiji. To so Smučarski klub Gorica (SK Gorica), Košarkarsko društvo Nova Gorica mladi (KD Nova Gorica mladi), Nogometno društvo Gorica (ND Gorica) in Teniški klub Gorica (TK Gorica). Skupaj je bilo anketiranih 83 staršev. Otroci anketiranih staršev so stari od 6 do 9 let.

2.2 PRIPOMOČKI

Vprašalnik je anonimen, anketiranci so odgovorili na skupno 28 vprašanj. Večina vprašanj je zaprtega tipa, kar pomeni, da so odgovori že ponujeni. Nekaj vprašanj je polodprtega tipa. Celoten vprašalnik je prikazan v prilogi (Priloga 1).

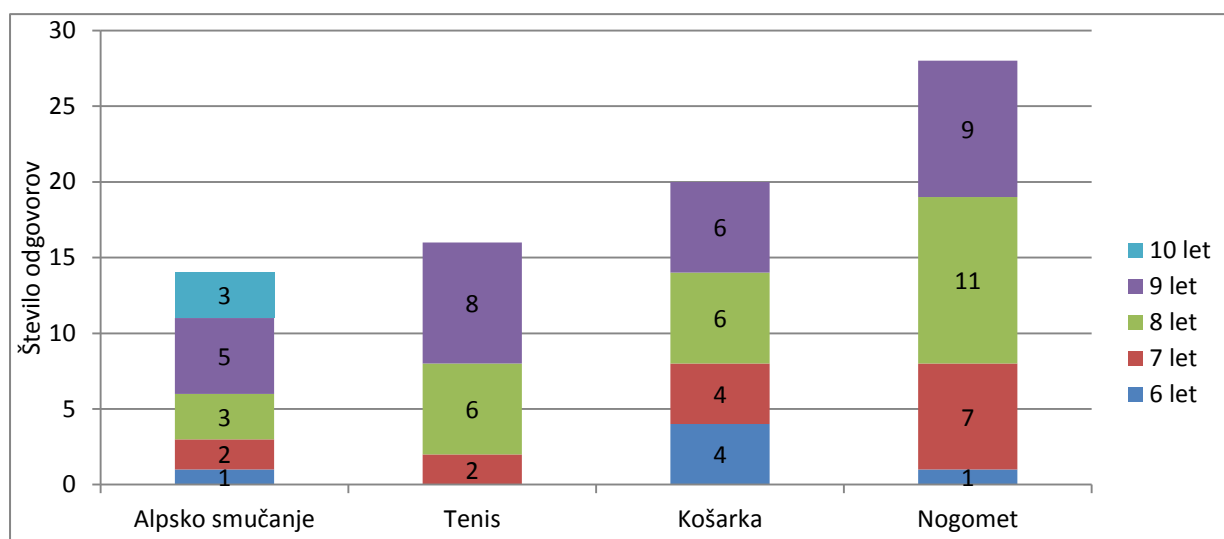
2.3 POSTOPEK

Kot merski instrument za raziskovanje smo uporabili anketni vprašalnik, saj ga anketiranci najraje rešujejo, poleg tega pa se da zelo hitro razbrati ter interpretirati dobljene rezultate in odgovore. Sestavljen je tako, da so anketiranci obkroževali že vnaprej podane odgovore, ki so se jim pri posameznem vprašanju zdeli ustrezni. Anketiranje je potekalo od decembra 2014 do februarja 2015. Anketni vprašalnik je bil razdeljen med trenerje SK Nova Gorica, TK Gorica, KD Nova Gorica mladi in ND Gorica. Vprašalnike so predali staršem pred in po treningih. Anketiranci so imeli jasno napisana navodila za izpolnjevanje na začetku vprašalnika. Z odzivi in rezultati smo delno zadovoljni. Vsi vprašalniki, ki so jih rešili starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje, so bili pravilno rešeni. Starši tenisačev so pravilno rešili 84 % (16/19) vprašalnikov. Starši otrok, ki so trenirali košarko, so pravilno rešili 83 % (25/30) vprašalnikov. Starši nogometašev pa so pravilno rešili 85 % (28/33) vprašalnikov.

S pomočjo orodij Microsoft Office™ in statističnim programom IBM SPSS statistic 22 smo rezultate obdelali in ponazorili v obliki grafičnih prikazov. Grafe in tabele smo tudi analizirali, jih skušali razložiti in poiskati povezave med spremenljivkami.

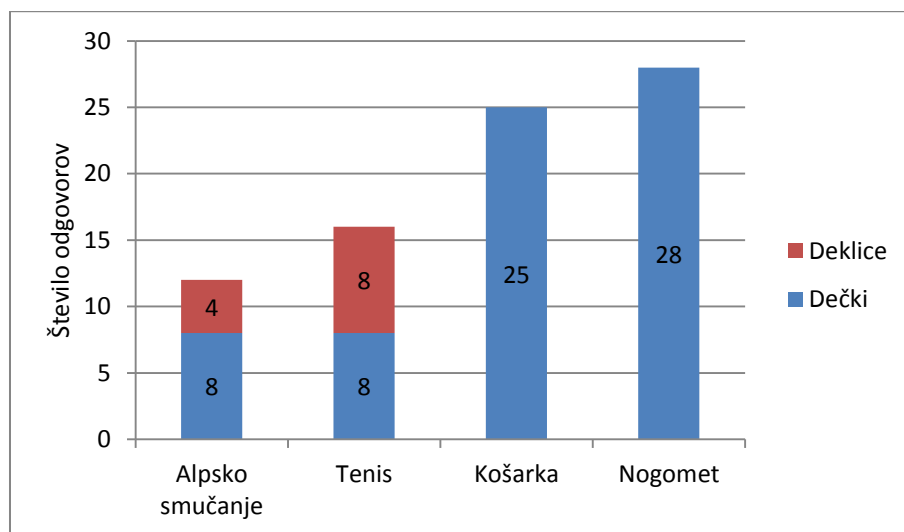
3 REZULTATI

Glede na postavljene cilje in hipoteze diplomske naloge smo rezultate interpretirali v treh sklopih. Prvi sklop bo prikazan s pomočjo programa Microsoft Office Excell 2013 z naloženimi stolpičnimi grafikoni. V drugem sklopu bodo prisotni črtni grafikoni. V tretjem sklopu bomo potrjevali oziroma zavračali hipoteze s tabelami, in sicer s pomočjo statističnega programa IBM SPSS statistic 22.

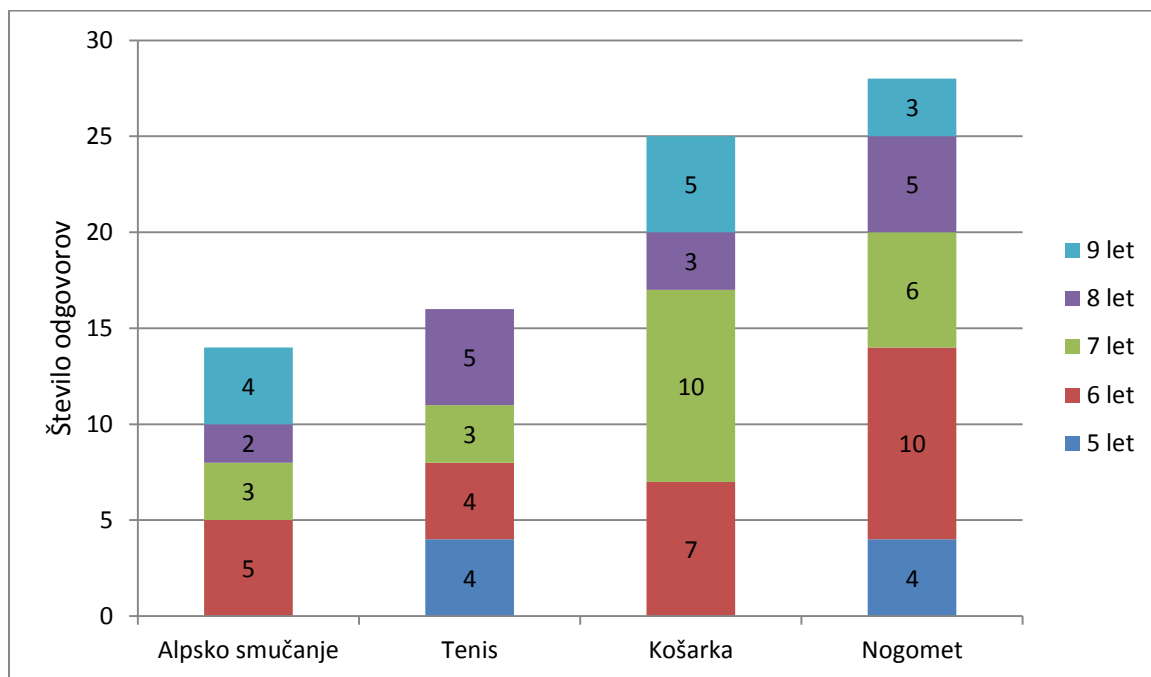
Slika 1. Starost otroka.

Slika 1 prikazuje, da so bili otroci anketiranih stari od 6 do 10 let. Pri tenisu ni bilo nobenega otroka, starega 6 let. Pri alpskem smučanju pa so bili otroci anketirancev stari tudi 10 let, saj je število otrok, ki se ukvarjajo s tem športom, manjše.

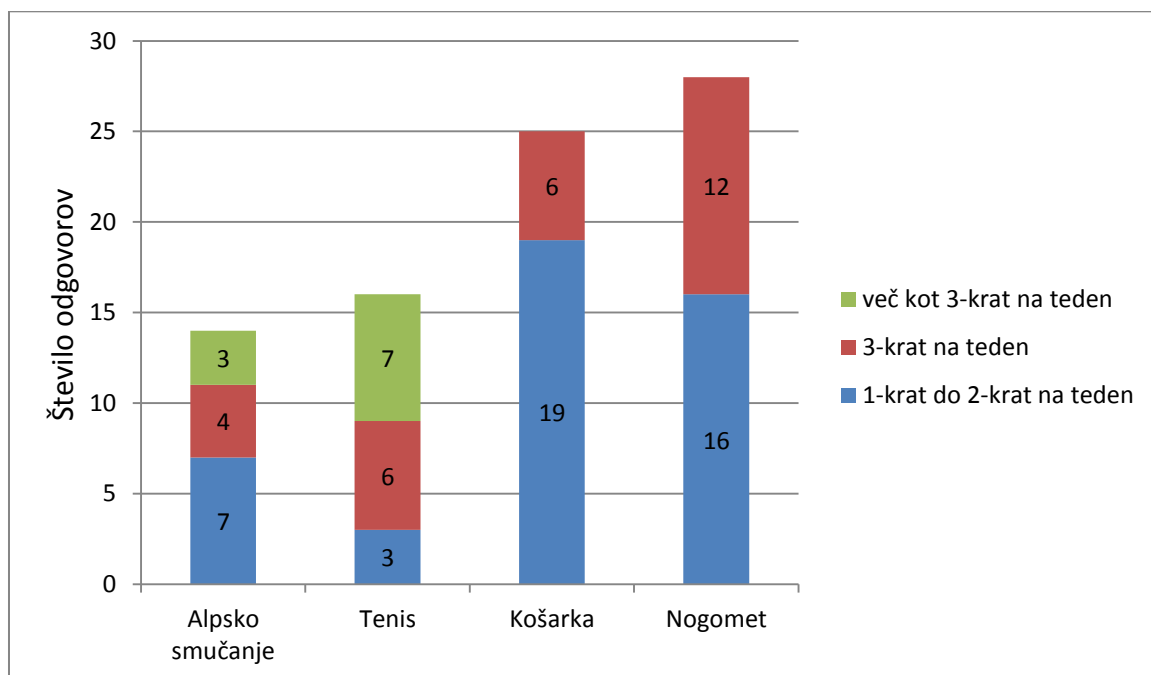
Slika 2. Razdelitev otrok po spolu.

Slika 2 nam prikazuje, da so bili pri nogometu in košarki anketirani samo starši dečkov. Pri tenisu in alpskem smučanju pa so bili anketirani tako starši deklic kot dečkov.

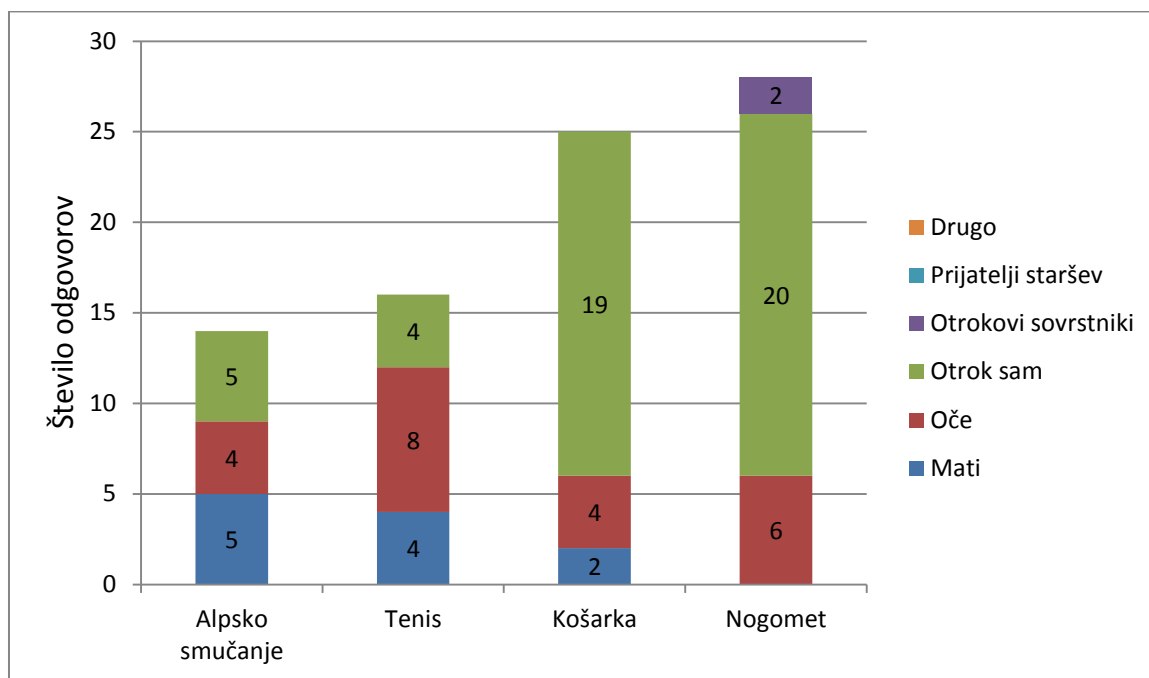
Slika 3. Pričetek treniranja v klubu glede na starost otrok.

Slika 3 prikazuje, da nihče od otrok anketiranih ni pričel s treniranjem alpskega smučanja in košarke pred šestim letom starosti. Pri tenisu ni nihče pričel s treniranjem po osmem letu.

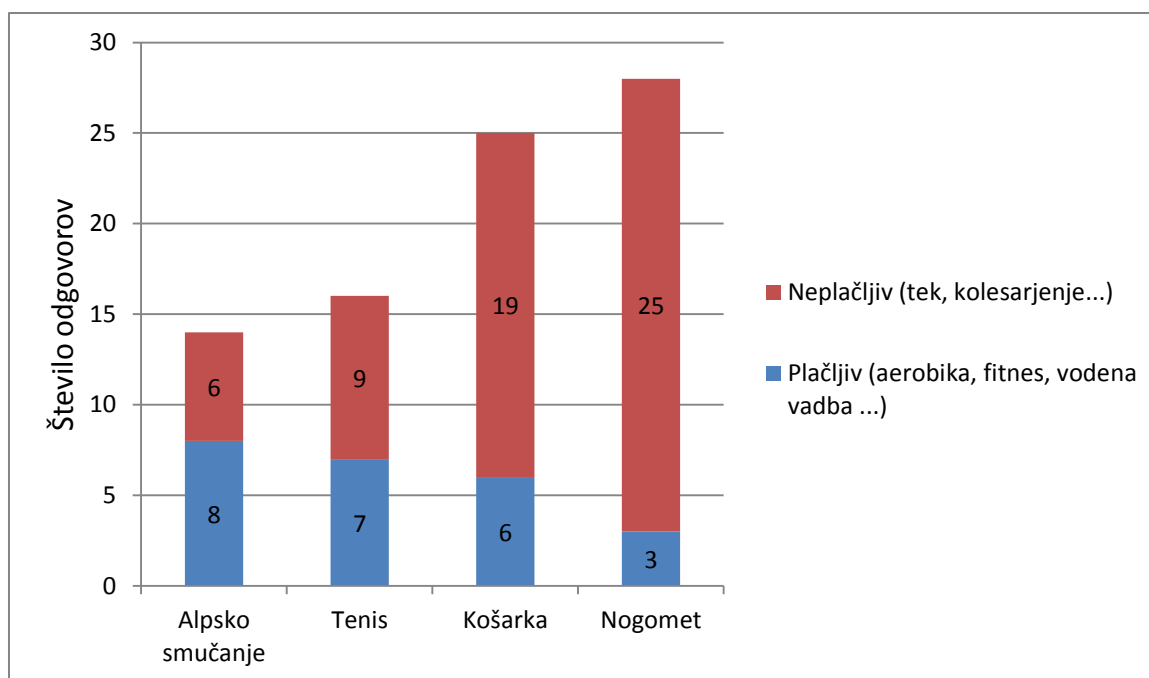
Slika 4. Pogostost treningov.

Slika 4 nam prikazuje, da nogometaši in košarkarji nimajo treningov več kot 3-krat na teden, kar pa ne velja za tenisače in alpske smučarje.

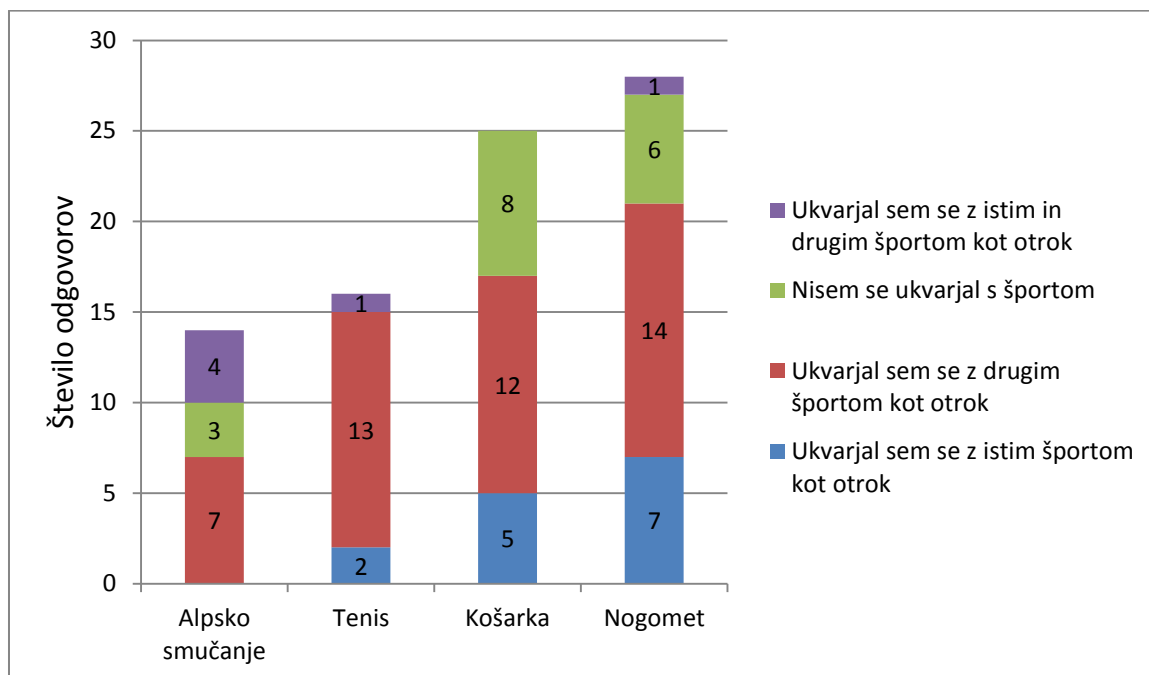
Slika 5. Glavni pobudnik za vključitev otroka v šport.

Slika 5 prikazuje, da sta bila pri alpskem smučanju in tenisu glavna pobudnika za vključevanje otroka v šport oče in mati, pri košarki in nogometu pa otrok sam. V nobenem športu pa niso vplivali na izbiro športa prijatelji staršev, otrokovi sovrstniki ali druge osebe.

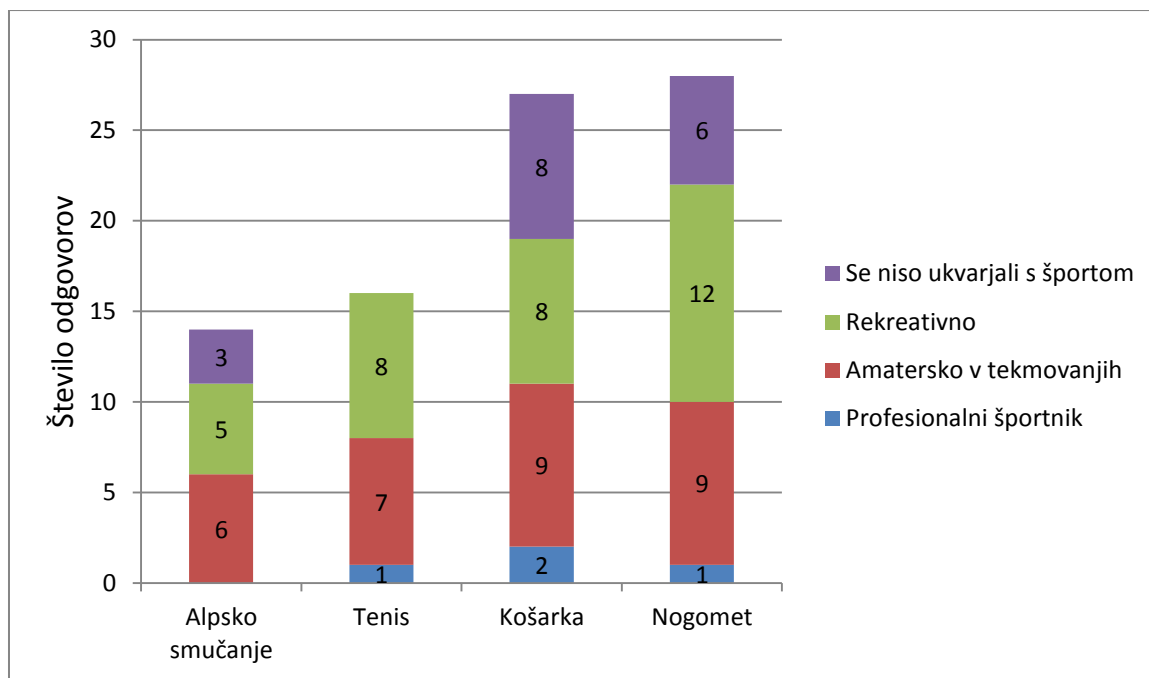
Slika 6. Športno aktivni prosti čas staršev.

Slika 6 prikazuje, da se 8 (57 %) staršev alpskih smučarjev poslužuje plačljivega aktivnega preživljanja prostega časa, takih staršev tenisačev pa je 7 (44 %). 6 (24 %) staršev košarkarjev in 3 (11 %) staršev nogometašev pa se najmanj poslužujejo plačljivega aktivnega časa.

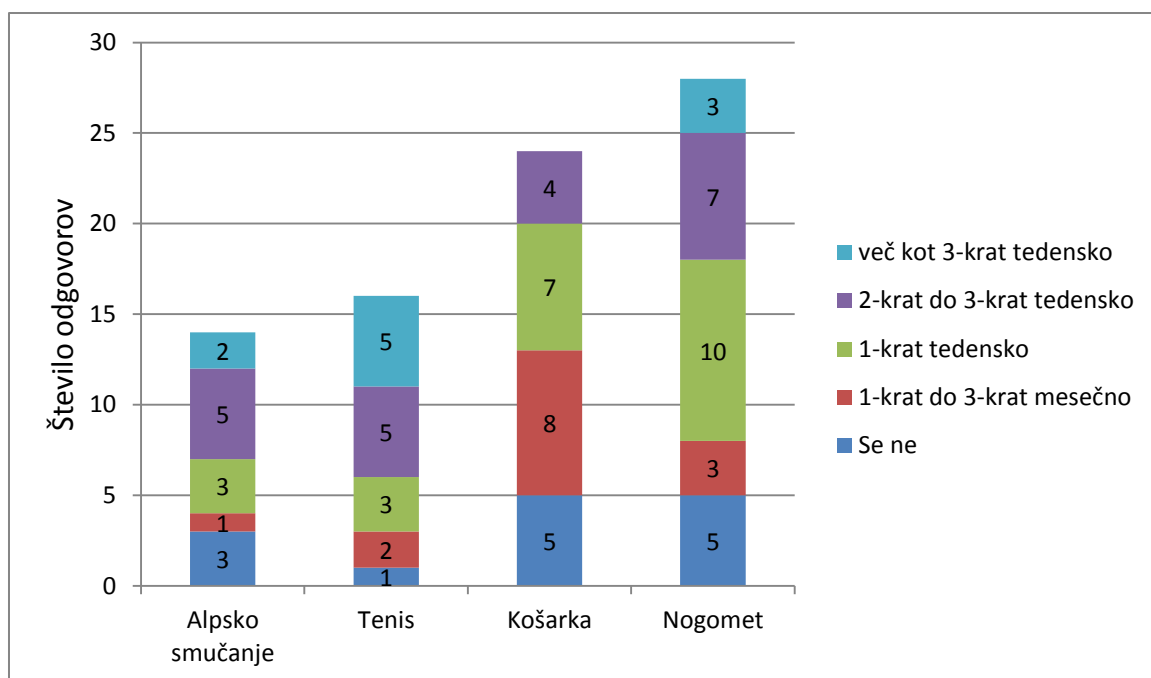
Slika 7. Starševsko ukvarjanje s športno panogo.

Slika 7 nam prikazuje, da se nihče izmed staršev alpskih smučarjev ni ukvarjal z istim športom kot otrok. So pa 4 starši odgovorili, da so se ukvarjali z istim in drugim športom kot otrok. Pri tenisu ni nobenega starša, ki se ni ukvarjal s športom. Pri vseh športih pa so se starši večinoma ukvarjali z drugo športno panogo.

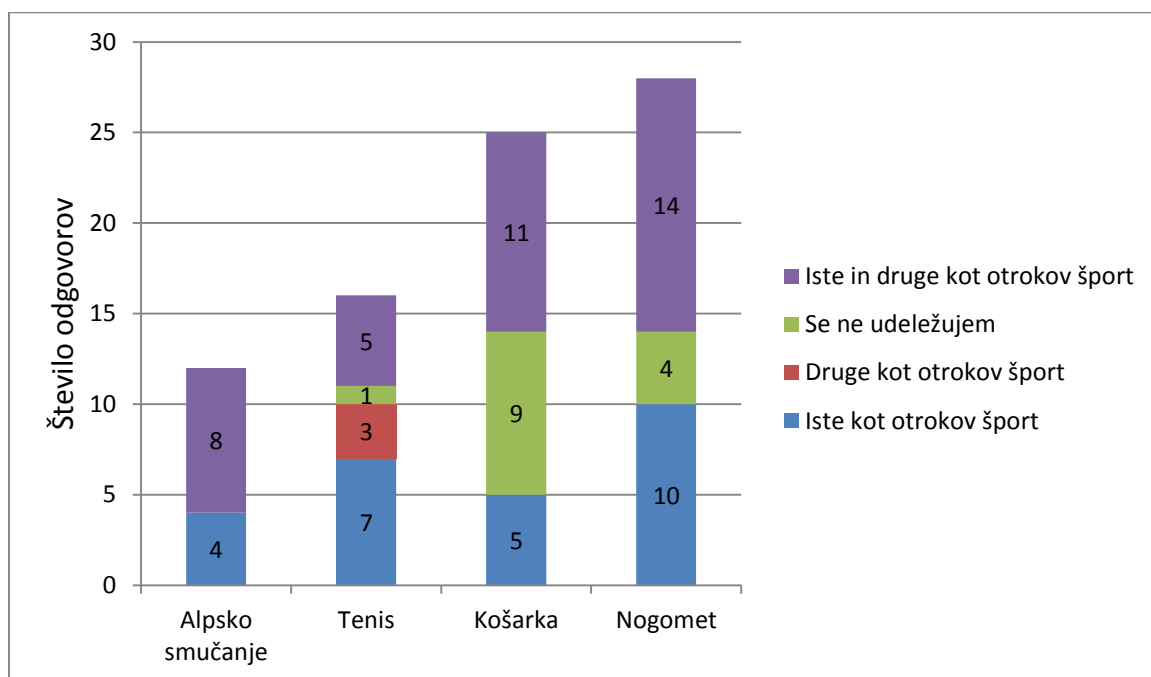
Slika 8. Nivo športnega udejstvovanja.

Slika 8 prikazuje, da se nihče izmed staršev, katerega otrok trenira alpsko smučanje, ni profesionalno ukvarjal s športom. Vsi starši otrok, ki trenirajo tenis so se ukvarjali v preteklosti s športom. Pri vseh športih so se starši mladih športnikov v preteklosti največ ukvarjali s športom rekreativno ali amatersko v tekmovanjih.

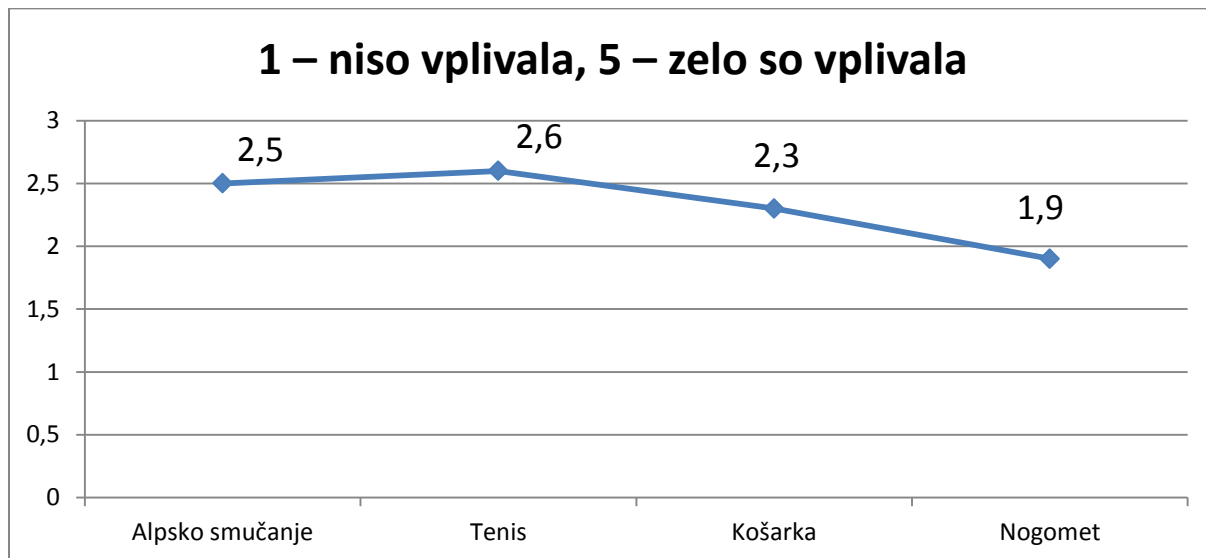
Slika 9. Pogostost aktivnega (vsaj 45 min) ukvarjanja z organizirano ali neorganizirano športno vadbo.

Slika 9 prikazuje, da se nihče izmed staršev otrok, ki trenirajo košarko, ne ukvarja z organizirano ali neorganizirano športno vadbo več kot 2-krat do 3-krat tedensko. Starši otrok, ki trenirajo nogomet ali košarko, se z organizirano ali neorganizirano športno vadbo največ ukvarjajo 1-krat tedensko. Starši tenisačev ali alpskih smučarjev pa se največ ukvarjajo 2-krat do 3-krat tedensko z organizirano ali neorganizirano športno vadbo.

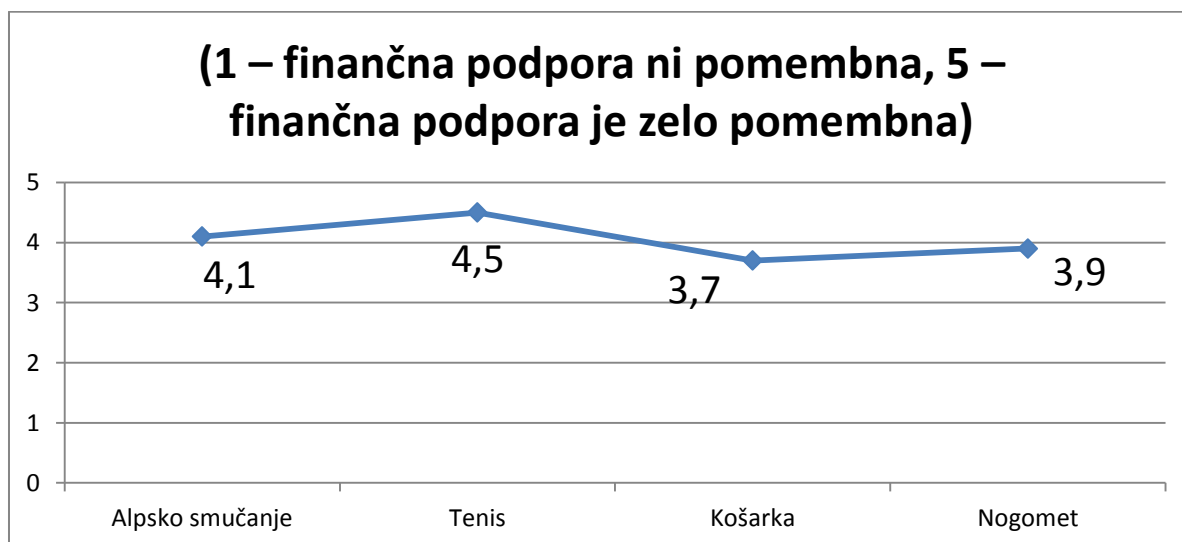
Slika 10. Udeleževanje športnih prireditev.

Slika 10 nam prikazuje, da se vsi starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje, udeležujejo športnih prireditev. Trije starši otrok, ki trenirajo tenis, se udeležujejo drugih prireditev, največ staršev pa obiskuje prireditve športa, ki ga trenira njihov otrok, ter prav tako druge.

Slika 11. Vpliv finančnih sredstev na izbiro športa.

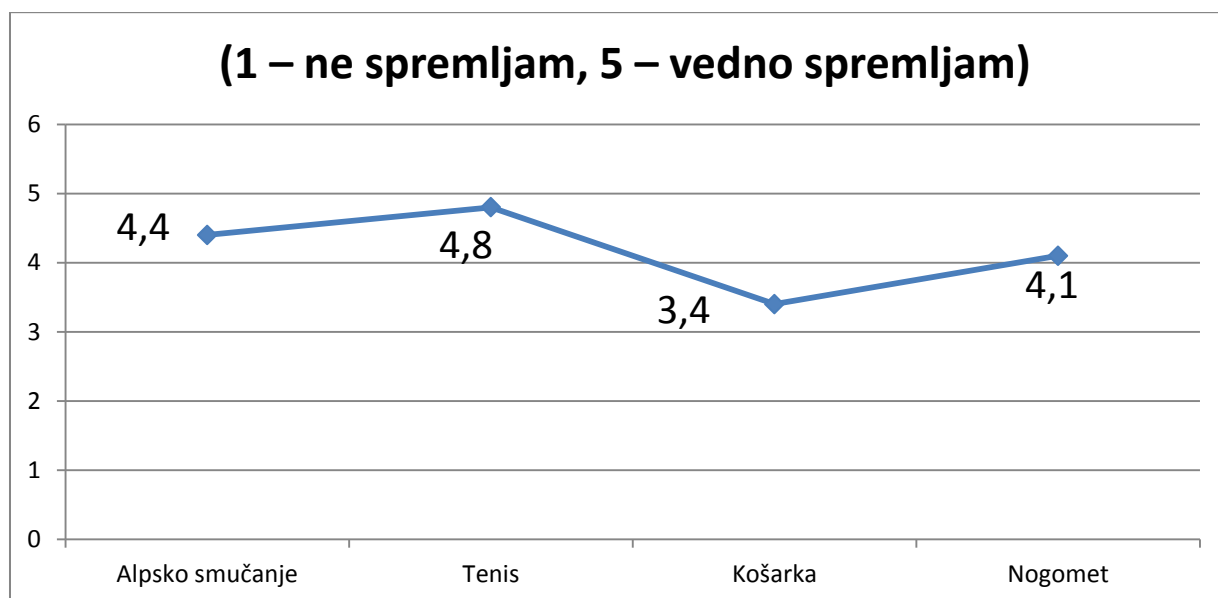
Slika 11 nam prikazuje, da so na starše nogometašev (1,9) najmanj vplivala finančna sredstva, sledijo starši košarkarjev (2,3), nato starši otrok, ki trenirajo alpsko smučarje (2,5). Finančna sredstva so najbolj vplivala pri izbiri športa pri starših tenisačev (2,6).

Slika 12. Finančna podpora staršev pomembno vpliva na vključevanje otroka v športno panogo.

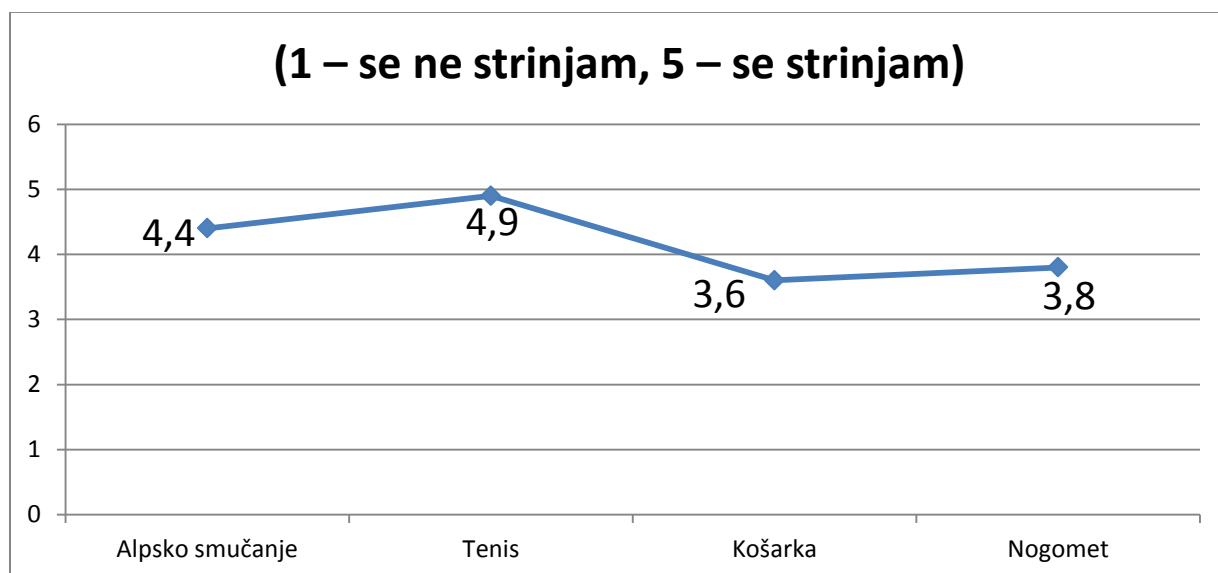
Slika 12 nam prikazuje, da ni bistvenih razlik pri pomembnosti finančne podpore staršev pri vključevanju otroka v športno panogo. Finančna podpora se zdi najmanj pomembna staršem

košarkarjev (3,7), sledijo starši nogometašev (3,9), nato starši alpskih smučarjev (4,1). Najpomembnejša se zdi finančna podpora staršem tenisačev (4,5).

Slika 13. Spremljanje športa.

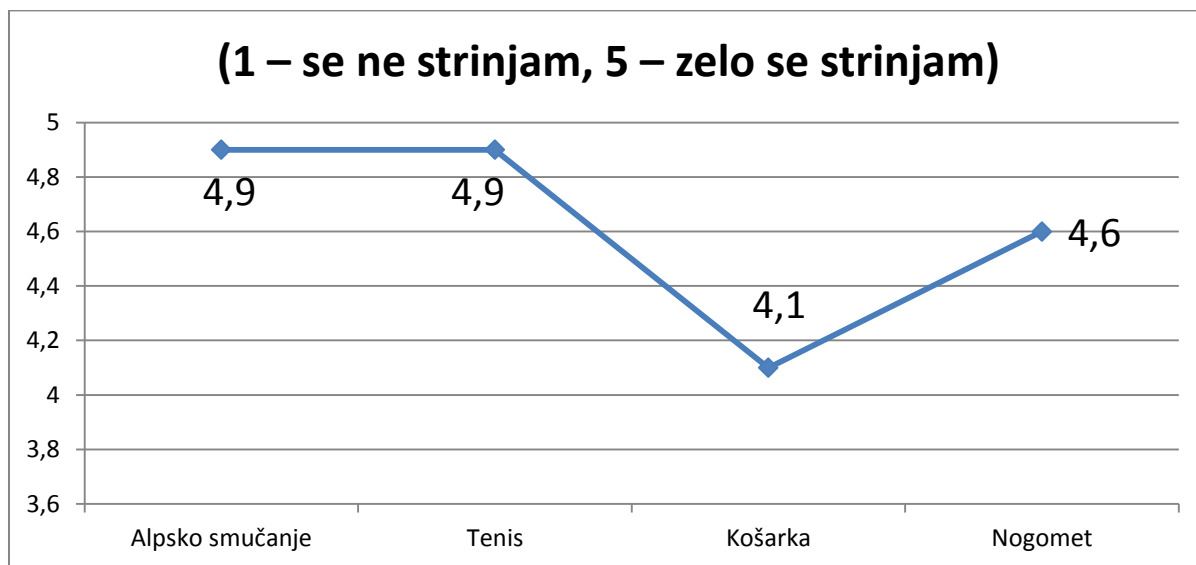
Slika 13 prikazuje, da starši košarkarjev najmanj spremljajo šport (3,4). Starši tenisačev pa najbolj (4,8).

Slika 14. Šport na splošno je zelo pomembno področje vašega družinskega življenja.

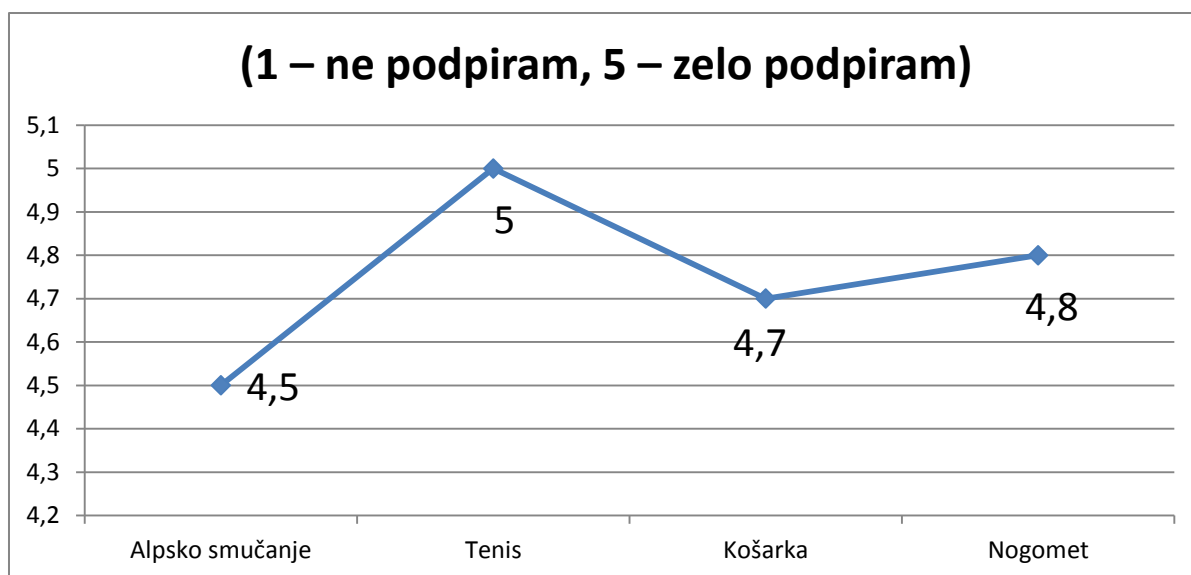
Slika 14 nam prikazuje, da je v družini, kjer otrok trenira košarko, na splošno najmanj pomembno področje družinskega življenja v primerjavi z ostalimi tremi, kar pa ne velja za

družine, kjer se otrok ukvarja s tenisom, saj so skoraj vsi starši otrok obkrožili (4,9), da je šport na splošno zelo pomembno področje družinskega življenja.

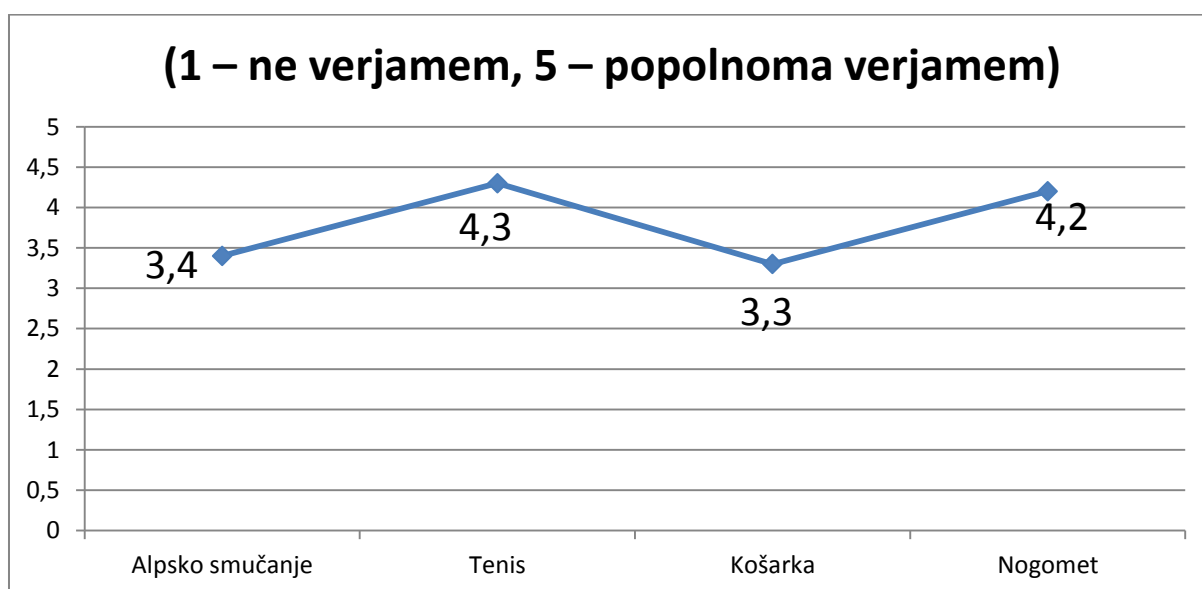
Slika 15. Športna vadba predstavlja zame korist in ni breme.

Slika 15 nam prikazuje, da se starši, katerih otroci trenirajo alpsko smučanje ali tenis, skoraj vsi strinjajo z dejstvom, da jim šport predstavlja korist in jim ni v breme (4,9). Nekoliko nižji rezultat imajo starši nogometašev. S trditvijo, da je šport korist in ne breme, se najmanj strinjajo starši košarkarjev (4,1).

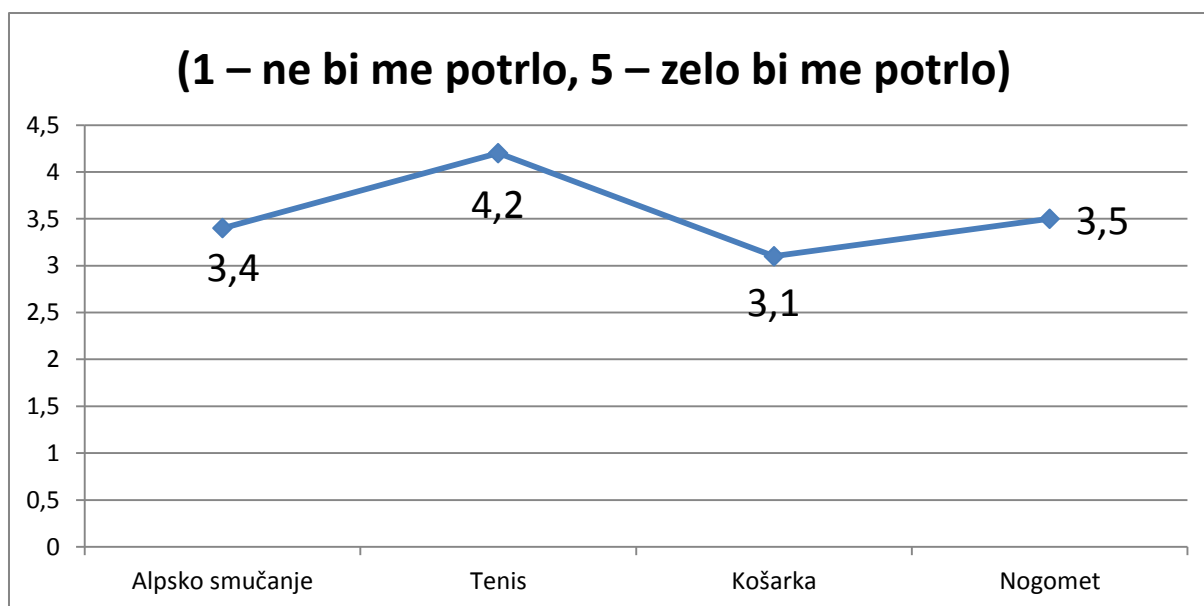
Slika 16. Podpora otroka pri nadaljnjem ukvarjanju s športom.

Slika 16 prikazuje, da vsi anketirani starši otrok, ki trenirajo tenis, maksimalno podpirajo (5) svoje otroke pri nadaljnjem ukvarjanju s športom. Sledijo jim starši, katerih otroci trenirajo nogomet (4,8), nato starši, katerih otroci trenirajo košarko (4,7). Pri nadaljnjem ukvarjanju s športom otroke najmanj podpirajo starši smučarjev (4,5).

Slika 17. Ali verjamete, da lahko otrok postane vrhunski športnik?

Slika 17 nam prikazuje, da starši tenisačev najbolj verjamejo, da lahko njihov otrok postane vrhunski športnik (4,3). Sledijo starši nogometašev (4,2), nato starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje (3,4). Najmanj v otrokovo športno uspešnost verjamejo starši košarkarjev (3,3).

Slika 18. Koliko bi vas potrlo, če se otrok zaradi poškodbe ne bi mogel več ukvarjati s športom?

Slika 18 prikazuje, da bi najbolj potrlo starše tenisačev, če se njihov otrok zaradi poškodbe ne bi mogel več ukvarjati s športom (4,2). Sledijo starši otrok, ki trenirajo nogomet (3,5). Takoj za njimi so starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje. Najmanj bi potrlo starše otrok, ki trenirajo košarko.

3.1 PREVERJANJE HIPOTEZ

Pred pričetkom preverjanja hipotez smo morali najprej ugotoviti, kateri starši imajo z otrokovim športnim udejstvovanjem višje oziroma nižje mesečne stroške, in sicer glede na šport. To smo storili tako, da smo najprej ugotovili povprečje stroškov od vsakega športa posebej, nato pa še skupno povprečje vseh štirih športov. Tisti športi, ki so imeli višje povprečje od skupnega povprečja vseh športov, so šteli kot športi, ki terjajo višje mesečne stroške. Športi, ki so imeli nižje povprečje od skupnega povprečja, so šteli kot športi, ki staršem prinašajo nižje mesečne stroške. Pri obdelavi podatkov smo rezultate v anketi spremenili v številske rezultate. To je pomenilo, da:

- 1 -> pomeni odgovor: a) brez stroškov
- 2 -> pomeni odgovor: b) 0–50 €
- 3 -> pomeni odgovor: c) 50–100 €
- 4 -> pomeni odgovor: č) 100–200€
- 5 -> pomeni odgovor: d) 200–300€
- 6 -> pomeni odgovor: e) nad 300 €

Tabela 1

Povprečni mesečni stroški otrokovega športnega udejstvovanja

Alpsko smučanje	Tenis	Košarka	Nogomet	Skupno povprečje
4,38 ; 100–200 €	4,43 ; 100–200 €	2,08 ; 0–50 €	2,32 ; 0–50 €	3,30 ; 50–100 €

Tabela 1 nam prikazuje, da alpsko smučanje in tenis (obarvana v modro) štejeta med tiste športe, ki staršem povzročajo višje mesečne stroške (4,38 in 4,4), saj je njuno povprečje segalo čez skupno mesečno povprečje vseh športov 3,3 (obarvano v zeleno). Košarko in nogomet pa zaradi nižjega povprečja (2,1 in 2,3) mesečnih stroškov štejemo pod nižje mesečne stroške (obarvano v rdeče).

Pri nadaljnjih testih bomo testirali statistično značilne razlike pri različnih spremenljivkah med dvema športoma naenkrat. Testiranje bo potekalo med košarko in alpskim smučanjem, košarko in tenisom, nogometom in alpskim smučanjem, nogometom in tenisom. S tem bomo preverjali, ali imata športa z višjimi mesečnimi stroški otrokovega udejstvovanja vpliv tudi na ostale spremenljivke.

Tabela 2

Primerjava med športi glede na izobrazbo očeta in matere pri vključevanju otroka v šport

Cilji	ŠPORT	N	Povprečje	SD	F	Sig (F)
Izobrazba očeta	tenis	16	5,19	1,328	2,347	0,133
	nogomet	28	4,54	1,374		
Izobrazba očeta	tenis	16	5,19	1,328	3,754	0,060
	košarka	25	4,28	1,542		
Izobrazba očeta	alpsko smučanje	14	4,29	0,914	0,377	0,542
	nogomet	28	4,54	1,374		
Izobrazba očeta	alpsko smučanje	14	4,29	0,914	0,000	0,990
	košarka	25	4,28	1,542		
Izobrazba matere	tenis	16	5,25	1,390	1,024	0,317
	nogomet	28	4,86	1,145		
Izobrazba matere	tenis	16	5,25	1,390	0,818	0,371
	košarka	25	4,88	1,201		
Izobrazba matere	alpsko smučanje	14	5,36	1,151	1,773	0,191
	nogomet	28	4,86	1,145		
Izobrazba matere	alpsko smučanje	14	5,36	1,151	1,458	0,235
	košarka	25	4,88	1,201		

Legenda: N – število odgovorov (83); SD – standardni odklon; F – vrednost F-koeficienta; Sig (F) – statistična značilnost (F)

Na podlagi rezultata testa ANOVE hipotezo zavrnamo, saj lahko s 5-odstotnim tveganjem trdimo, da ne obstajajo statistično značilne razlike pri nobeni primerjavi v zvezi z izobrazbo očeta. Prav tako ne opazimo pomembnejših statističnih razlik v nobeni primerjavi v zvezi z izobrazbo matere. Izobrazba očeta in matere tako nimata nobene vloge pri vključevanju otroka v šport. Del hipoteze 1 tako lahko ovržemo na podlagi rezultatov, ki smo jih dobili, saj športa, ki imata višje mesečne stroške, nimata tudi višje izobrazbe staršev.

Tabela 3

Primerjava med športi glede na skupni neto mesečni dohodek na družinskega člana pri vključevanju otroka v šport

Cilji	ŠPORT	N	Povprečje	SD	F	Sig (F)
Neto mesečni dohodek	tenis	16	2,94	0,772	7,369	0,010
	nogomet	28	2,29	0,763		
Neto mesečni dohodek	tenis	16	2,94	0,772	2,729	0,107
	košarka	25	2,48	0,918		
Neto mesečni dohodek	alpsko smučanje	14	3,00	0,784	8,032	0,007
	nogomet	28	2,29	0,763		
Neto mesečni dohodek	alpsko smučanje	14	3,00	0,784	3,179	0,083
	košarka	25	2,48	0,918		

Legenda: N – število odgovorov (83); SD – standardni odklon; F – vrednost F-koeficienta; Sig (F)- statistična značilnost (F)

Del hipoteze, kjer so statistično pomembne razlike pri skupnem mesečnem dohodku na družinskega člana le med nogometom in tenisom ter alpskim smučanjem in nogometom, prav tako zavrnamo (obarvano v rdeče). Odgovor staršev tenisačev je v povprečju znašal 2,94, staršev nogometašev 2,29, staršev alpskih smučarjev pa 3,00 (obarvano v rdeče). Med tenisom in košarko ter košarko in alpskim smučanjem ni zaznani nobenih statistično pomembnih razlik.

Tabela 4

Primerjava starševskega zanimanja za otrokova tekmovanja in treninge

Cilji	ŠPORT	N	Povprečje	SD	F	Sig (F)
Otrokova tekmovanja	tenis	16	1,63	0,806	1,128	0,294
	nogomet	28	1,39	0,629		
Otrokova tekmovanja	tenis	16	1,63	0,806	0,081	0,778
	košarka	25	1,56	0,651		
Otrokova tekmovanja	alpsko smučanje	14	2,36	0,745	19,404	0,000
	nogomet	28	1,39	0,629		
Otrokova tekmovanja	alpsko smučanje	14	2,36	0,745	12,144	0,001
	košarka	25	1,56	0,651		
Otrokovi	tenis	16	2,81	0,981	0,876	0,355

treningi	nogomet	28	2,54	0,922		
Otrokovi treningi	tenis	16	2,81	0,981	0,234	0,631
	košarka	25	2,96	0,935		
Otrokovi treningi	alpsko smučanje	14	3,07	0,730	3,584	0,066
	nogomet	28	2,54	0,922		
Otrokovi treningi	alpsko smučanje	14	3,07	0,730	0,148	0,703
	košarka	25	2,96	0,935		

Legenda: N – število odgovorov (83); SD – standardni odklon; F – vrednost F-koeficienta; Sig (F)- statistična značilnost (F)

Pri starševskem spremljanju svojih otrok na tekmovanjih lahko opazimo statistično pomembne razlike samo v primerjavi med alpskim smučanjem in nogometom ter med alpskim smučanjem in košarko. Odgovor staršev alpskih smučarjev je v povprečju znašal 2,36, staršev nogometašev 1,39, staršev košarkarjev pa 1,56 (obarvano v rdeče). Med tenisom in nogometom ter med tenisom in košarko ni zaznati nobenih statistično pomembnih razlik. V delu hipoteze o starševem spremljanju otrokovih treningov pa ni v nobeni primerjavi zaznati statistično pomembnih razlik. Tako na podlagi rezultata testa ANOVE hipotezo zavrnamo s 5-odstotnim tveganjem.

Tabela 5

Primerjava športov glede na starševsko poznavanje športa, svetovanje otroku in poseganje staršev v otrokov šport

Cilji	ŠPORT	N	Povprečje	SD	F	Sig (F)
Poznavanje športa	tenis	16	3,44	0,814	1,111	0,298
	nogomet	28	3,79	1,166		
Poznavanje športa	tenis	16	3,44	0,814	0,717	0,402
	košarka	25	3,20	0,913		
Poznavanje športa	alpsko smučanje	14	3,50	1,345	0,506	0,481
	nogomet	28	3,79	1,166		
Poznavanje športa	alpsko smučanje	14	3,50	1,345	0,687	0,413
	košarka	25	3,20	0,913		
Svetovanje otroku	tenis	16	3,50	1,155	0,084	0,774
	nogomet	28	3,61	1,197		
Svetovanje otroku	tenis	16	3,50	1,155	0,302	0,586
	košarka	25	3,28	0,262		
Svetovanje otroku	alpsko smučanje	14	2,86	1,027	4,008	0,052
	nogomet	28	3,61	1,197		
Svetovanje otroku	alpsko smučanje	14	2,86	1,027	1,084	0,304
	košarka	25	3,28	0,262		
Poseganje v otrokov šport	tenis	16	3,56	0,964	0,008	0,931
	nogomet	28	3,54	0,999		
Poseganje v	tenis	16	3,56	0,964	1,935	0,172

otrokov šport	košarka	25	3,08	1,152		
Poseganje v otrokov šport	alpsko smučanje	14	4,07	0,616	3,359	0,074
	nogomet	28	3,54	0,999		
Poseganje v otrokov šport	alpsko smučanje	14	4,07	0,616	8,877	0,005
	košarka	25	3,08	1,152		

Legenda: N – število odgovorov (83); SD – standardni odklon; F – vrednost F-koeficienta; Sig (F)- statistična značilnost (F)

Na podlagi rezultata ANOVE tudi to hipotezo s 5-odstotnim tveganjem zavrnamo. Statistično pomembno razliko je moč zaznati le pri poseganju staršev v šport, in sicer med košarko in alpskim smučanjem (v tabeli označeno z rdečo). Odgovor staršev alpskih smučarjev je v povprečju znašal 4,07, staršev košarkarjev pa 3,08. (v tabeli označeno z rdečo).

Tabela 6

Primerjava športov glede vpliva športa na zdravje in kasnejše življenje

Cilji	ŠPORT	N	Povprečje	SD	F	Sig (F)
Znanje o zdravju	tenis	16	4,63	0,500	7,443	0,009
	nogomet	28	4,07	0,716		
Znanje o zdravju	tenis	16	4,63	0,500	8,017	0,007
	košarka	25	3,92	0,909		
Znanje o zdravju	alpsko smučanje	14	4,36	0,745	1,446	0,236
	nogomet	28	4,07	0,716		
Znanje o zdravju	alpsko smučanje	14	4,36	0,745	2,345	0,134
	košarka	25	3,92	0,909		
Gibalno znanje	tenis	16	4,50	0,632	3,292	0,077
	nogomet	28	4,07	0,813		
Gibalno znanje	tenis	16	4,50	0,632	15,075	0,000
	košarka	25	3,52	0,872		
Gibalno znanje	alpsko smučanje	14	4,43	0,646	2,045	0,160
	nogomet	28	4,07	0,813		
Gibalno znanje	alpsko smučanje	14	4,43	0,646	11,581	0,002
	košarka	25	3,52	0,872		

Legenda: N – število odgovorov (83); SD – standardni odklon; F – vrednost F-koeficienta; Sig (F)- statistična značilnost (F)

V zgornji tabeli je mogoče zaznati nekoliko več statistično značilnih razlik med športi. Pri poznavanju staršev o vplivu zdravja na kasnejše življenje je zaznati statistično značilne razlike med tenisom in nogometom ter med tenisom in košarko (v tabeli označeno z rdečo). Odgovor staršev tenisačev je v povprečju znašal 4,63, staršev nogometašev 4,07, staršev košarkarjev pa 3,92 (v tabeli označeno z rdečo). Med alpskim smučanjem in nogometom ter košarko in alpskim smučanjem ni zaznati nobenih statistično pomembnih razlik. Pri poznavanju staršev o gibalnem znanju in njegovem vplivu na kasnejše življenje, lahko zaznamo statistično značilne razlike med tenisom in košarko ter med košarko in alpskim

smučanjem (v tabeli označeno z zeleno barvo). Odgovor staršev tenisačev je v povprečju znašal 4,50, staršev košarkarjev 3,52, staršev alpskih smučarjev pa 4,43 (v tabeli označeno z zeleno barvo). Med tenisom in nogometom ter nogometom in alpskim smučanjem ni zaznati nobenih statistično pomembnih razlik. Glede na rezultate ANOVE tako hipotezo s 5-odstotnim tveganjem zavrnamo.

4 RAZPRAVA

V naši raziskavi je sodelovalo 83 staršev otrok športnikov. Od tega je bilo 12 staršev deklic in 71 staršev dečkov. Otroci so bili stari med 6 in 10 let. Štirinajst anketiranih otrok je bilo iz Smučarskega kluba Gorica, 16 otrok iz Teniškega kluba Gorica, 25 otrok iz Košarkarskega društva Nova Gorica mladi in 28 otrok iz Nogometnega društva Gorica. Vprašalnik je bil razdeljen glavnim akterjem v klubu. Z njim smo želeli ugotoviti, kako socialni status družine in odnos staršev do športa vplivata na vključevanje otrok v šport.

Ugotavljali smo starost vadečih, spol, število treningov na leto in starost pričetka treniranja. Ugotovili smo, da pri nobenem športu niso začeli trenirati po šestem letu. Mnogi starši se večkrat sprašujejo, kdaj je primeren čas, da vključijo otroka v šport, oziroma pri katerih letih naj bi otrok v športu pričel s specializacijo. Mnenja mnogih strokovnjakov na tem področju se razlikujejo, velja pa, da pričnemo z vsem tem šele, ko je otrok na dovolj visoki čustveni, socialni in razvojni ravni.

Zgodnje vključevanje v šport je smiselno, tudi v tekmovalnega. Vendar pa je napačna prezgodnja specializacija – tudi če je šport tekmovalen, mora biti zelo raznovrsten! Do vstopa v puberteto bi morali biti prvi vodili pri izbiri športa učenje in igra, šele v puberteti pa je smiselna usmeritev v eno športno disciplino in nato v ožjo specializacijo. Rezultati raziskav po vsem svetu kažejo, da so uspešnejši tisti športniki, ki so se kasneje specializirali za svoj šport oz. disciplino (Škof, v Jeromen, 2014).

Ambiciozni športni strokovnjaki z zgodnjo specializacijo omejujejo otrokovo športno udeležbo na en šport z namernim poudarkom na treningu in razvoju v tem športu. Čeprav se zdi, da nekateri športi, kot so gimnastika, ples in umetnostno drsanje, potrebujejo bolj specializiran pristop treniranja v mlajših letih, ta metoda vključuje naraščajoče tveganje za poškodbe, krajšo uspešno kariero in zgodnji zaključek kariere. Že od nekdaj je pristop zgodnje specializacije zaradi zgodnjih intenzivnih treningov in negativnih razvojnih posledic deležen kritik s strani psihosocialnih 31 raziskovalcev v športu (Recek, 2013).

Če povzamemo negativne vidike tekmovalnega športa mladih, Recek (2013) opaza, da se že v zgodnjem otroštvu naporni treningi hitro stopnjujejo. Časa za igro ni. Ti intenzivni treningi pogosto omejujejo razvoj socialnih spretnosti, povzročajo družbeno izolacijo, rivalstvo in

pomanjkanje prostega časa. Z zgodnjo specializacijo so povezane poškodbe, konflikti, pritiski trenerja in staršev, izolacija, pretirana tekmovalnost, pomanjkanja zabave in igralnega časa, omejena identiteta in pretreniranost, kar posledično vodi v umik iz športa. V raziskavah je opazna tudi povezava med zgodnjo specializacijo in prenehanjem v športu. Pri dekletih je predvsem v estetskih športih opazen pritisk nerealne teže, kar pogosto vodi v motnje hranjenja, kot sta anoreksija in bulimija.

Zanimalo nas je tudi, kdo je glavni pobudnik za vključitev otroka v šport. Ugotovili smo, da je bil pri košarki in nogometu najpogostejši odgovor, da otrok sam. Pri alpskem smučanju in tenisu pa je bilo enakomerno razdeljeno med starši in otrokom samim. Tušak in idr. (2009) pišejo, da nekatere raziskave kažejo, da so starši, predvsem očetje, tisti, ki otroka seznani z različnimi športnimi panogami. Govorimo o socializaciji za šport, o tem, da otroka navdušimo za šport, ga uvedemo v športno dejavnost. Debenec (2013) je raziskovala pobudnike za vključevanje otrok, starih od 4 do 6 let, v plesno dejavnost. Ugotovila je, da se največkrat odločijo sami, saj je kar 60,4 % staršev na vprašanje odgovorilo, da si je tega otrok želel sam, starši kot pobudniki pa so na drugem mestu z 22,9 %. Oblak (2014) ugotavlja, da so glavni pobudniki za vpis otrok, starih od 5 do 8 let, v vadbo športne gimnastike v ŠD GIB Šiška v enakem razmerju matere (34 %) in otroci sam (34 %). Zemljakova (2004) pa ugotavlja, da so se profesionalni rokometaši, ki so bili intervjuvani, odločili za rokolet na pobudo družine in prijateljev. Ne glede na to, da Tušak idr. (2009) vseskozi poudarjajo pomen staršev kot pomembnih spodbujevalcev za aktivno športno dejavnost svojih otrok, pa so rezultati mednarodne raziskave, ki jo navaja Tušak, pokazali, da so tako matere kot očetje med spodbujevalci za aktivno športno udejstvovanje otrok po rangi za sorojenci, vrstniki, televizijo, učitelji športne vzgoje ... Tak podatek je nedvoumno zgovoren, toliko bolj še zato, ker so celo v ZDA starši kljub ogromnemu vplivu medijev na mladino pred drugimi dejavniki socializacije za šport.

Ugotavljali smo tudi, kako preživljajo aktivni prosti čas starši športnikov. Velika večina je pri košarki in nogometu obkrožila, da se poslužujejo neplačljivega prostega časa. Pri tenisu in alpskem smučanju pa je bilo enakomerno razporejeno med odgovori plačljivi in neplačljivi. Lavrič (2014, v Zaplatič, 2009) navaja, da se največ staršev predšolskih otrok ukvarja z neorganizirano vadbo, kot sta hoja in tek. Ti dve dejavnosti sta verjetno bolj priljubljeni, ker se pri njiju ne rabi dodatne opreme. Sta poceni in zelo praktični, saj se lahko izvajata celo leto. Prav tako pa sta priljubljena tudi kolesarjenje in rolanje. Videmšek, Štihec in Karpljuk (2008, v Kalish, 2000) ugotavljajo zanimive izsledke ameriške raziskave, ki govorijo o pozitivnem vplivu športno dejavnih staršev na svoje otroke: otroci športno dejavnih mater, ki se ukvarjajo s športom, so 2-krat dejavnejši od tistih otrok, ki imajo športno neaktivne matere. Vpliv očetov je še večji – otroci športno dejavnih očetov so kar 3,5-krat dejavnejši od otrok, ki imajo športno nedejavne očete. Tisti otroci, ki imajo oba starša dejavna, so daleč najdejavnejši – celo 6-krat bolj od otrok s športno nedejavnimi starši.

Velika večina staršev športnikov se je v preteklosti ukvarjala s športom. Eno od vprašanj je bilo povezano s starši in njihovim ukvarjanjem s športom v preteklosti. Ugotovili smo, da se nihče izmed staršev otrok, ki trenirajo alpsko smučanje, ni ukvarjal z istim športom. Pri tenisu ni bilo celo nobenega starša, ki v preteklosti ne bi bil športno aktiven. Večina pa se je ukvarjala z drugo športno panogo. Tušak in Tušak (2003) ugotavljata, da imajo starši pomembno vlogo pri načinu ukvarjanja s športom (organizirano, neorganizirano, redno, občasno) in izbiri konkretne športne zvrsti. Vpliv je lahko posreden (preko navdušenega pripovedovanja o doživetjih) oz. neposreden (otrok jih opazuje pri športni aktivnosti). Schlasenhauf (Tušak in Tušak, 2003) je namreč ugotovil, da je 43 % otrok športno aktivnih staršev izbralo isti šport. Podobno sta ugotovila Lenk in Vogt (Tušak in Tušak, 2003). Družina, kjer je šport visoko cenjena vrednota, ima zelo dobra izhodišča, da bodo otroci uspešni v športu. Možno je namreč ločiti otroke športno aktivnih staršev od otrok pasivnih staršev. Ugotovili so pozitivno korelacijo med odnosom staršev in njihovih otrok do športa. Schlasenhauf (Tušak in Tušak, 2003) pa je ugotovil, da so bili pri otrocih, ki se niso nikoli ukvarjali s športom, tudi starši pretežno neaktivni. Če so se starši v preteklosti ukvarjali s športom, so morali obkrožiti, na kakšnem nivoju. Le pri alpskem smučanju ni bilo nobenega starša, ki bi se s športom ukvarjal profesionalno. Večina se jih je amatersko v tekmovanjih oziroma rekreativno. Lavrič (2014) v svojem delu ugotavlja, da se je 76 % mam in 52 % očkov opredelilo za športno aktivne. Predvideva, da se ta skupina staršev bolj ali manj pogosto ukvarja z določeno športno panogo (ali z več športnimi panogami). Polovica vseh staršev (52 % mam in 50 % očkov) je že od nekdaj rekreativcev. 23 % mam in 21 % očkov je bivših tekmovalcev, ki se zdaj s športom ukvarjajo le rekreativno. 1 % mam in 5 % očkov pa je še vedno tekmovalnih športnikov. Douponi Topič in Petrovič (2007) se zdi zelo zanimivo to, da se očetje na splošno raje ukvarjajo s športno rekreacijo s prijatelji in znanci, medtem ko se matere bolj zavzemajo za športno dejavnost v okviru družine.

Večina staršev, ki se ukvarja z neko športno dejavnostjo, bo to prenesla na svoje otroke. Ugotavljali smo, ali se starši mladih športnikov sploh ukvarjajo s športno dejavnostjo oziroma v kolikšni meri. Ugotovili smo, da je zelo malo staršev, ki se sploh ne ukvarjajo s športno dejavnostjo. Pri košarki se nihče izmed staršev ne ukvarja s športno dejavnostjo več kot trikrat tedensko. Tudi Tomc (2010) je ugotavljala odstotek ukvarjanja staršev s športom, katerih otroci obiskujejo vadbo. 23,1 % staršev je svoje otroke vključilo v športno vadbo, kljub temu da se sami ne ukvarjajo z nobenim športom. 76,9 % staršev pa se vsaj 1-krat do 3-krat mesečno ukvarja z organizirano ali neorganizirano športno panogo. Zajec, Videmšek, Karpljuk, Štihec (2009, v Kalish, 2000) poudarjajo ameriške raziskave, ki govorijo o pozitivnem vplivu športno dejavnih staršev na svoje otroke: otroci športno dejavnih mater, ki se ukvarjajo s športom, so 2-krat dejavnejši od tistih otrok, ki imajo športno neaktivne matere. Vpliv očetov je še večji – otroci športno dejavnih očetov so kar 3,5-krat dejavnejši od otrok, ki imajo športno nedejavne očete. Tisti otroci, ki imajo oba starša dejavna, so daleč najdejavnejši – celo 6-krat bolj od otrok s športno nedejavnimi starši. Zemljak (2004) v svojem delu navaja, da avtorji številnih empiričnih raziskav ugotavljajo, da se otroci, ki izhajajo iz družin s športno tradicijo, pogosteje vključujejo v športne aktivnosti.

Zanimalo nas je tudi, ali starši obiskujejo kakršne koli športne prireditve. Ugotovili smo, da jih največ obiskuje iste in druge kot otrokov šport. Pri alpskem smučanju pa se vsi starši udeležujejo športnih prireditev.

Pri vplivu finančnih sredstev na izbiro športa ni bilo pri športih velikih statistično značilnih razlik.

Videmšek, Štihec in Karpljuk (2008) ugotavljajo, da so poleg zgleda staršev številne raziskave pokazale tudi povezanost izobrazbe staršev s pogostostjo in količino športne dejavnosti otrok. Podatki raziskav, ki so proučevale vpliv okolja na športno dejavnost predšolskih otrok, so namreč pokazali, da starši z višjo stopnjo izobrazbe in višjimi dohodki bolj skrbijo za otrokovo športno dejavnost.

Vrste raziskav kažejo, da tudi najbolj preproste oblike in načini ukvarjanja s športom niso neodvisni od ekonomske moči posameznikov. Nasprotno. Vse več, zlasti v zadnjih letih, je tistih, ki si ne morejo privoščiti niti poceni oblik, niti občasne športne dejavnosti, niti sebi, niti svojim otrokom. Redna, organizirana strokovno vodena športna dejavnost kakor tudi športne aktivnosti, ki zahtevajo dražjo opremo ali plačevanje igrišč, žičnic ipd., so v preveliki meri in očitno vedno bolj rezervirane za tiste, ki imajo relativno visok ekonomski status. Takih ni malo, z vsakim dnem jih je očitno vse več. Vendar je, vsaj zaenkrat, njihovo število še zanemarljivo v celotni populaciji. Že nekaj let raziskovalci namreč opažajo, da vse več ljudi izbira najcenejše oblike športne dejavnosti in da je ukvarjanje vse bolj občasno. Pomemben je tudi prag preživetja. Ta prag športno dejavnost izključuje. Navsezadnje ne smemo prezreti, da se okoli petdeset odstotkov Slovencev s športom sploh ne ukvarja. Socioekonomske možnosti so eden najpomembnejših omejitvenih dejavnikov, ki odločilno vplivajo na to, ali se bo nekdo s športom sploh ukvarjal ali ne (Petrović in Doupona, 1996).

Prav tako ni velikih statistično značilnih razlik pri odgovorih na vprašanje, ali finančna podpora staršev pomembno vpliva na vključevanje otrok v šport.

Ugotovili smo, da starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje in tenis, nekoliko bolj spremljajo šport na splošno kot pa starši otrok, ki trenirajo košarko oziroma nogomet. Podobne rezultate smo dobili, ko smo želeli izvedeti, kakšno pomembnost predstavlja šport v njihovem družinskem življenju. Doupona Topič in Kajtna (2011) opozarjata, da se vse več staršev zaveda, da je šport lahko pomemben dejavnik vzgoje mladih, ki jih vodi mimo nevarnih čeri socialno-patoloških vedenjskih vzorcev. Vse pogosteje je v model življenja sodobnih družin vtkana misel, da je šport lahko pomemben element kakovosti življenja in dober nadomestek povečevanju materialnega bogastva v odsotnosti duhovnega. Poudarjata tudi, da pomena družine in staršev v življenju katerega koli športnika ne smemo podcenjevati, saj imajo nanj najpomembnejši vpliv, čeprav v celotnem sistemu predstavljajo tisti člen, ki je od športnega prizorišča najbolj oddaljen. Šport otrok postane v marsikateri družini središče družinskega dogajanja in tudi pomemben del življenja staršev.

Pri navedenem vprašanju, ali športna vadba predstavlja za starše korist in ni breme, so se starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje in tenis, skoraj vsi strinjali (4,9). Pri košarki in nogometu je nekoliko več staršev odgovorilo s slabšo oceno (4,1 in 4,6).

Podpora staršev pri otrokovem ukvarjanju s športom je bistvenega pomena. Vsi starši otrok, ki trenirajo alpsko smučanje, so odgovorili, da zelo podpirajo svoje otroke pri nadaljnjem ukvarjanju s športom (5,0). Sledili so starši otrok nogometašev (4,8), košarkarjev (4,7) in presenetljivo na zadnjem mestu alpskih smučarjev (4,5).

Vsak izmed staršev mora zaupati v svojega otroka. Čeprav se le peščica športnikov kasneje ukvarja s športom profesionalno, morajo pri tem starši ves čas verjeti v to, da lahko njihov otrok postane profesionalen športnik. Starši športnikov, ki trenirajo tenis (4,3) in nogomet (4,2), nekoliko bolj verjamejo, da lahko njihov otrok postane profesionalen športnik kot pa starši otrok, ki trenirajo košarko (3,3) in alpsko smučanje (3,4).

Poškodbe so sestavni del športa in nobenega starša ne bi veselilo, da bi se njihov otrok poškodoval do tolikšne mere, da se ne bi več mogel ukvarjati z njim. Vprašanje pa je, v kolikšni meri bi ga to potrlo. Ugotovili smo, da bi najbolj potrlo starše otrok, ki trenirajo tenis (4,2), nogomet (3,5), alpsko smučanje (3,4) in košarko (3,1).

Doupona Topič in Petrović (2007) ugotavljata, da je veliko predhodnih raziskav potrdilo, da sta predvsem izobrazba in z njo povezana pripadnost določenim družbenim socialnim skupinam izredno pomembna dejavnika za vključevanje posameznika v športne aktivnosti.

V naši raziskavi pa tega ne moremo trditi, saj so bile vse hipoteze ovržene. V njej smo najprej ugotovili, da spadata alpsko smučanje in tenis pod tista športa, ki staršem prinašata višje mesečne stroške. Nato smo ugotavljali, ali imajo starši, ki imajo z otrokovim udejstvovanjem višje mesečne stroške tudi višjo izobrazbo, višji mesečni dohodek na družinskega člana, pogosteje spremljajo treninge in tekme svojih otrok, so bolj ozaveščeni o tem, kako gibalna dejavnost vpliva na zdravje in kasnejše življenje, in da se bolje spoznajo in bolj posegajo v otrokov šport.

Ugotovili smo, da imajo starši otrok, ki trenirajo tenis in alpsko smučanje, višjo izobrazbo od staršev otrok, ki trenirajo košarko in nogomet, vendar so razlike tako majhne, da niso statistično značilne. Statistično značilne razlike pri neto mesečnem dohodku na družinskega člana pa smo ugotovili med nogometom in tenisom ter alpskim smučanjem in nogometom. Kljub temu smo hipotezo ovrgli, ker ni prišlo do statistično značilnih razlik med ostalimi športi.

Vzporedno kot pri prejšnjih dveh ugotovitvah smo ugotovili, da je prisotnost staršev na otrokovih tekmovanjih v alpskem smučanju pogostejša kot pri nogometu in košarki. V primerjavi med tenisom in tema dvema športoma pa ni statistično značilnih razlik. Pri obiskih staršev na otrokovih treningih pa statistično značilnih razlik nikjer nismo našli.

V primerjavah med vsemi športi se starši enako dobro spoznajo na otrokov šport. Prav tako je v vseh športih svetovanje staršev prisotno v enaki meri. Statistično značilne razlike smo ugotovili pri poseganju staršev v otrokov šport, in sicer v primerjavi med alpskim smučanjem in košarko.

Pri ugotavljanju ozaveščenosti staršev o zdravju smo ugotovili, da so starši otrok, ki trenirajo tenis, najbolj ozaveščeni. Prav tako pa smo ugotavljali ozaveščenost o pomenu vpliva gibanja na kasnejše življenje in ugotovili statistično značilne razlike med starši otrok košarkarjev v primerjavi s starši tenisačev in alpskih smučarjev.

Glede na postavljene hipoteze pa so drugi raziskovalci prišli do nekoliko drugačnih ugotovitev. Doupona Topič in Kajtna (2011) ugotavljata, da na ozaveščenost o nujnosti vključevanja otrok v športne aktivnosti vplivata naslednja dejavnika:

- Izobrazbena struktura staršev: Višja izobrazba vpliva na to, kakšno mnenje imajo starši o športni aktivnosti, posledično pa v večini primerov pomeni tudi boljši materialni položaj družine in s tem več sredstev za športne aktivnosti otrok, raznovrstno in bolj kakovostno športno opremo, kar jih dodatno motivira in animira.
- Okolje: Različna okolja nudijo družinam drugačne možnosti ukvarjanja s športom. Na športno aktivnost vpliva izbira vadbenih prostorov, opreme in programov, kar je pomembno za dolgoročno ukvarjanje z določenimi aktivnostmi. Pri tem je pomembno tudi to, ali družina živi v mestu ali na vasi. Družine, ki živijo v mestih, imajo večjo ponudbo različnih športnih aktivnosti, medtem ko so na vasi možnosti ukvarjanja z različnimi športi omejene. Podeželje v večini primerov nima ustreznih športnih površin, medtem ko jih je v mestih vedno več, zato je ponudba tudi bolj pestra. Zemljak (2004) pojasnjuje, da vsem udeležencem, ki so odraščali v mestu, vse športne discipline niso bile enako dostopne. Nekateri udeleženci so povedali, da jih starši ne bi mogli finančno podpirati, če bi se odločili za športe, kot sta tenis, smučanje, saj so ekonomski vložki v navedenih športih resnično visoki.

Videmšek idr. (2008, v Zajec 2009) navajajo, da se starši zavedajo pomena športne dejavnosti svojih štiri- do šestletnih otrok, saj na lestvici od 1 do 5 vpliv športne dejavnosti na otrokov razvoj vrednotijo s povprečno oceno 4,7.

Doupona Topič in Kajtna (2011) poudarjata, da se pozitivna vloga staršev v športnem udejstvovanju otrok nanaša na starševsko podporo in spodbudo, ki morata biti zmerni, saj je najpogostejša napaka staršev prav prevelika ali premajhna vpletenost v šport. Primerna spodbuda in podpora vplivata na raven otrokovega zadovoljstva, zvišujeta samozavest, sposobnost zaupanja vase, dajeta občutek sprejetosti in lastne vrednosti ter občutek varnosti in stabilnosti. Mlad športnik po slabem nastopu ali izgubljeni tekmi potrebuje starševsko pozornost in ljubezen, starši mu morajo pokazati, da še zaupajo vanj, vlivati mu morajo samozavest in krepiti pozitivne miselne sheme. Starši naj bi ravnali z otrokom enako, in sicer ne glede na to, ali zmaga ali izgubi. Na tekmovanjih in potovanjih naj bi se zabavali in

uživali, bili sproščeni, mirni, pozitivni in polni energije. Vse to naj bi pripomoglo k dobremu nastopu športnika.

Otroci in mladostniki zelo cenijo spodbudo staršev pri gibanju in si te spodbude tudi želijo. Spodbuda in pozitiven vzor staršev pripomoreta k rednejšemu gibanju in tudi zahtevnejšemu gibanju otrok in mladostnikov. Otroci in mladostniki, ki poročajo, da jih starši ne spodbujajo, oziroma da se starši ne gibajo, se manj gibajo kot vrstniki ali pa je njihovo gibanje omejeno (Drev, 2010).

5 SKLEP

Namen diplomskega dela je bil raziskati vpliv socialnega statusa v družini in odnos staršev do športa pri vključevanju otroka v šport. Primerjali smo ta dva dejavnika med štirimi različnimi športi, in sicer v alpskem smučanju, tenisu, nogometu in košarki.

Prvi cilj določa glavnega pobudnika za vključitev otroka v športa. Pri košarki in nogometu je večina staršev odgovorila, da je bil kar otrok sam. Pri tenisu in alpskem smučanju pa sta imela mati oziroma oče enakovredno vlogo pri odločanju kot otrok.

Finančna podpora staršev je pomembna pri otrokovem udejstvovanju v športu. Primerjali smo mesečne stroške, ki jih imajo starši z otrokovim udejstvovanjem. Ugotovili smo, da sta si glede na povprečje najbližje in prinašata višje mesečne stroške tenis in alpsko smučanje (med 100 in 200 €). Košarka in nogomet sta bila glede na povprečje ocenjena, da imata nižje mesečne stroške (med 0 in 50 €).

Primerjali smo tudi izobrazbo staršev in ugotavljali, kako vpliva med vsem štirimi športi. Prav v nobeni primerjavi ni bilo statistično značilnih razlik, kar pomeni, da smo del hipoteze s 5-odstotnim tveganjem zavrnil.

Pri ugotavljanju razlik med športi glede na skupni mesečni dohodek so rezultati pokazali, da obstajajo statistične razlike med tenisom in nogometom ter med alpskim smučanjem in nogometom. Gledano na povprečje je bil skupni mesečni dohodek pozitivno višji tudi v primerjavi med tenisom in košarko ter med alpskim smučanjem in košarko, vendar z rezultati ANOVE s 5-odstotnim tveganjem tega ne moremo potrditi. Tako smo tudi drugi del hipoteze zavrnil.

Rezultati športnega udejstvovanja staršev v preteklosti so pokazali, da se je večina staršev pri vseh športih ukvarjala z drugim športom. Pri alpskem smučanju je zaslediti, da se celo nihče izmed staršev ni ukvarjal samo z istim športom kot otrok. So se pa trije starši ukvarjali z istim in drugim športom. Pri tenisu pa ni nobenega starša, ki bi bil v preteklosti športno neaktiven.

Pri ugotavljanju pogostosti starševskega spremljanja otrokovih tekmovanj in treningov smo ugotovili statistično pomembne razlike le v primerjavi med alpskim smučanjem in nogometom ter med alpskim smučanjem in košarko, vendar v prid košarke in nogometa. Kar pomeni, da starši otrok košarkarjev in nogometašev veliko bolj spremljajo tekmovanja svojih otrok. Kar se tiče spremljanja otrokovih treningov, ni bilo zaznati nobenih statistično pomembnih razlik.

Ugotoviti smo morali tudi, kako se starši spoznajo na otrokov šport in koliko vanj posegajo. Opazne so bile statistično pomembne razlike samo med starši alpskih smučarjev in starši košarkarjev pri poseganju v otrokov šport. Tako je bila tudi ta hipoteza ovržena.

Prav tako smo ovrgli hipotezo, ki je trdila, da so starši, ki imajo višje mesečne stroške z otrokovim športnim udejstvovanjem, bolj ozaveščeni o tem, kako gibalna dejavnost vpliva na zdravje in kasnejše življenje. Pri ozaveščenosti staršev o vplivu gibalne dejavnosti na zdravje smo ugotovili le statistično pomembne razlike med tenisom in nogometom ter med tenisom in košarko. Pozitivne razlike, gledane na povprečje, so bile tudi med alpskim smučanjem in nogometom ter med alpskim smučanjem in košarko, vendar ni zaznati statistično značilnih razlik. Pri poznavanju staršev o gibalnem znanju in njegovem vplivu na kasnejše življenje je bilo zaznati statistično značilne razlike med tenisom in košarko ter med alpskim smučanjem in košarko.

Veliko staršev pričakuje in želi od svojih otrok, da bodo najboljši. Pri vprašanju o vrhunskih dosežkih svojega otroka se je izkazalo, da v uspeh svojega otroka najbolj verjamejo starši otrok, ki trenirajo tenis in nogomet.

Vsi vemo, da so poškodbe del športa. Nas je zanimal odziv staršev, če se zaradi poškodbe otrok ne bi mogel več ukvarjati z njim. Najbolj bi potrlo starše mladih tenisačev, najmanj pa starše košarkarjev.

Diplomska naloga prikazuje, da imajo najpomembnejši vpliv pri vključevanju otrok v šport starši sami. Brez njihove podpore se otrok skoraj ne more vključiti v željen klub oziroma društvo. Kljub podpori staršev pa se vsak otrok ne more odločiti za vsak šport. Eden izmed glavnih razlogov je finančna situacija v družini. Vse več je družin, ki se borijo iz dneva v dan in delajo samo za preživetje, zato na finančne obveznosti v zvezi s športom ne morejo niti pomisliti.

Tušak in Tušak (2003) poudarjata, da bosta gibalna dejavnost in šport vse bolj pomemben dejavnik, s katerim bomo vplivali na naše zdravje in splošno počutje. Z vse večjo usmerjenostjo v materialne dobrine ljudje izgubljammo občutek zase. Vsakodnevno pehanje za boljšim, lepšim, večjim povzroča v človeku dodaten stres, ki negativno vpliva na naš organizem. S tem pozabljamo nase, dokler nas telo na takšen ali drugačen način ne opozori ali celo izda. Za kakovosten in skladen razvoj je za večino pomembna predvsem redna rekreativna vadba. Če se osredotočimo na šport otrok, imamo v mislih osnovni motorični razvoj, s katerim poskušamo vplivati na otroka že od rojstva naprej. Takoj ob rojstvu se prične vpliv okolice na otroka, ki se razvija po določenih vzorcih. Če je okolje, v katerem otrok odrašča, naravnano v prid športa in telesne aktivnosti, potem je otrok na dobri poti, da si ustvari pozitivne vzorce, ki bodo kasneje vplivali na njegov razvoj in življenje.

Veliko staršev je mnenja, da je športna dejavnost zelo pomembna za zdravje in razvoj njihovega otroka. Čeprav so mnenja, da je gibalno-športna dejavnost pomembna, jih ne vključujejo v organizirane športne aktivnosti pod strokovnim vodstvom. Lahko pa se vprašamo, kje nastane problem, ali je to denar ali pa še bolj verjetno čas, ki ga je danes tako težko najti. Starši verjetno zato raje vpisujejo otroke v krožke, ki se odvijajo, ko so otroci v vrtcu, saj tako niso dodatno obremenjeni. Drugače pa je, če jih vpišejo k športnim

aktivnostim, ki se odvijajo v popoldanskem času. V tem primeru si morajo starši vzeti čas in otroka voziti na vadbo, kar pa pogosto predstavlja oviro, ki se ji starši raje izognejo tako, da otroku ne omogočijo dodatne športne aktivnosti. S takšnimi problemi se srečujejo društva, ki vadbo organizirajo v popoldanskem času. Težko pridobijo otroke za vadbo, še težje pa jih zadržijo (Tomc, 2010).

Zanimivo bi bilo povečati raziskavo in primerjati več različnih območij po Sloveniji in s tem ugotoviti, v katerih območjih bi bilo potrebno razvijati in pomagati različnim športom.

6 VIRI

- Doupona Topič, M. in Petrović, K. (2007). *Šport in družba: sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Doupona Topič, M. in Kajtna T. (junij, julij 2011). *Družina in šport*. Družina v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi (str. 91 - 98). Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Doupona, M. in Petrović, K. (1996). *Sociologija športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Drev, A. (2010). *Odnos otrok in mladostnikov do gibanja* (Raziskovalno poročilo). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Jeromen, J. (04. 09. 2014). *Ozko usmerjena intenzivna vadbav otroštvu je strokovna napaka*. Val 202. Pridobljeno iz: <http://val202.rtvlo.si/2014/09/vrhunski-sport-obsolska-dejavnost-2/>
- Kalish, S. (2000). *Fitness za djecu: praktični savjeti za roditelje*. Zagreb: Gopal.
- Lavrič, D. (2014). *Pomen socialnega statusa in njihovega odnosa do športa pri plavanju dojenčkov* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Recek, M. (2013). *Dileme tekmovalnega športa otrok in mladostnikov* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Tomc, K. (2010). *Vpliv staršev na vključitev otrok v športno vadbo* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Tušak, M., Marinšek, M. in Tušak, M. (2009). *Družina in športnik*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Tušak, M. in Tušak, M. (2003). *Psihologija športa*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Tušak, M., Tušak, M. in Tušak, M. (2003). *Vloga družine in staršev v športu*. Zalog: Klub MT.
- Videmšek, M., Berdajs, P. in Karpljuk, D. (2003). *Mali športnik*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- Videmšek, M., Strah, N. in Stančević, B. (2001). *Igrajmo se skupaj*. Program športnih dejavnosti za otroke in starše. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Videmšek, M. in Pišot, R. (2007). *Šport za najmlajše*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Videmšek, M., Pogelšek, V., Karpljuk, D., Štihec, J. in Zajec, J. (2006). The correlation of sports activity and eating habits in preschool children and their parents. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Gymnica*, 36 (3), 65-73.

- Videmšek, M., Štihec, J. in Karpljuk, D. (2008). *Analysis of preschool physical education*. Ljubljana: Faculty of sport, Institute of kinesiology.
- Zajec, J. (2009). *Povezanost športne dejavnosti predšolskih otrok in njihovih staršev z izbranimi dejavniki zdravega načina življenja*. (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za šport (2009).
- Zajec, J., Videmšek, M., Karpljuk, D. in Štihec, J. (2009). Značilnosti gibalnih/športnih dejavnosti in specifičnosti v spodbujanju gibanja predšolskih otrok. *Sodobna pedagogika*, 60 (3), 112-115.
- Zemljak, S. (2004). *Vloga staršev in družine pri razvoju športne kariere rokometnih igralcev* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- Zvršnik, J in Pišot, R. (2005). *Gibalna/športna aktivnost za zdravje otrok in mladostnikov*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče Koper, Inštitut za kineziološke raziskave.

7 PRILOGE

7.1 PRILOGA 1 – ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem Matic Šen, študent Fakultete za šport v Ljubljani in pripravljam diplomsko nalogo na temo: »Vključevanje otrok v različne športe glede na socialni status družine in odnos staršev do športa v novogoriški regiji«. Pred vami je anketa, s pomočjo katere bom lahko prišel do nekaterih ugotovitev, zato bi vas prosil, če jo rešite, saj bodo ti odgovori pomembni pri moji raziskavi. Podatki, dobljeni iz te raziskave, mi bodo služili izključno v raziskovalne namene in je zanje zagotovljena popolna anonimnost!

Navodila: OBKROŽITE ENO OD MOŽNOSTI!

V kolikor na kakšno od vprašanj ne želite odgovoriti, ne označite ničesar.

1. Starost otroka_____
2. Spol otroka: a) Moški b) Ženska
3. Vaš otrok je začel s treniranjem v klubu pri _____ letih.
4. kako pogosto se udeležuje treningov?
a) 1-krat do 2-krat na teden b) 3-krat na teden c) več kot 3-krat na teden
5. Kdo je bil glavni pobudnik za vključitev otroka v klub?
a) mati b) oče c) otrok sam č) otrokovi sovrstniki d) prijatelji staršev e) drugo_____
6. IZOBRAZBA STARŠEV
Izobrazba očeta: a) brez formalne izobrazbe (ned. OŠ) b) Osnovna šola c) Poklicna šola
č) Srednja šola d) Višja šola e) Visoka šola f) Magisterij, specializacija g) Doktorat znanosti
Status očeta: a) Zaposlen b) Nezaposlen c) Drugo_____
Izobrazba matere: a) brez formalne izobrazbe (ned. OŠ) b) Osnovna šola c) Poklicna šola
č) Srednja šola d) Višja šola e) Visoka šola f) Magisterij specializacija g) Doktorat znanosti
Status matere: a) Zaposlena b) Nezaposlena c) Drugo_____
7. Koliko znaša skupni neto mesečni dohodek na družinskega člana?
a) 200–500 € b) 500–800 € c) 800–1200 € č) več kot 1200 €
8. Katere vrste športno aktivnega prostega časa se pogosteje poslužujete?
a) Plačljiv (aerobika, fitnes, vodena vadba ...)
b) Neplačljiv (tek, kolesarjenje ...)
9. Kolikšni so vaši celotni mesečni stroški v povezavi z otrokovim udejstvovanjem (oprema, prevoz, članarina ...)?
a) Nimamo stroškov b) 0–50 € c) 50–100 € č) 100–200 € d) 200–300 € e) nad 300 €
10. Ali ste se ukvarjali s katero koli športno panogo?
a) Ukvarjal sem se z istim športom kot otrok b) Ukvarjal sem se z drugim športom kot otrok
c) Nisem se ukvarjal s športom č) Ukvarjal sem se z istim in drugim športom kot otrok
11. In na kakšnem nivoju ste se športno udejstvovali? a) Profesionalni športnik b) Amatersko v tekmovanjih c) Rekreativno

12. Kako pogosto se aktivno (vsaj 45 minut) ukvarjate z organizirano ali neorganizirano športno vadbo?
- a) Se ne
 - b) 1-krat do 3-krat mesečno
 - c) 1-krat tedensko
 - č) 2-krat do 3-krat tedensko
 - d) več kot 3-krat tedensko
13. Ali spremljate otrokova tekmovanja? a) vedno b) pogosto c) redko č) nikoli
14. Ali spremljate otrokove treninge? a) vedno b) pogosto c) redko č) nikoli
15. Ali se udeležujete športnih prireditev? a) iste kot otrokov šport b) druge kot otrokov šport c) se ne udeležujem č) iste in druge kot otrokov šport

OBKROŽITE ENO OD MOŽNOSTI!

Ali so finančna sredstva bistveno vplivala na izbiro športa? (1 – niso vplivala, 5 – zelo so vplivala)

1 2 3 4 5

Koliko menite, da se spoznate na otrokov šport? (1 – se ne spoznam, 5 – zelo se spoznam)

1 2 3 4 5

Ali menite, da lahko s svojimi predhodnimi izkušnjami nudite nasvete otroku? (1 – ne morem, 5 –lahko nudim)

1 2 3 4 5

Ali posegate v otrokov šport (svetovanje, kritiziranje, pohvala, tolažba, vzpodbuda otroku)? (1 –nikoli, 5 – vedno)

1 2 3 4 5

Menite, da finančna podpora staršev pomembno vpliva na vključevanje otroka v športno panogo?

(1 – finančna podpora ni pomembna, 5 – finančna podpora je zelo pomembna)

1 2 3 4 5

Ali spremljate šport? (1 – ne spremljam, 5 – vedno spremljam)

1 2 3 4 5

Šport na splošno je zelo pomembno področje vašega družinskega življenja? (1 – se ne strinjam, 5 – se strinjam)

1 2 3 4 5

Kako bi ocenili vaše znanje o gibalni dejavnosti in njenem vplivu na otrokovo zdravje? (1 – zelo slabo, 5 – odlično)

1 2 3 4 5

Kako bi ocenili vaše znanje o gibalni dejavnosti v otroških letih in njenem vplivu na kasnejše življenje otroka? (1 – zelo slabo, 5 – odlično)

1 2 3 4 5

Športna vadba zame predstavlja korist in ne bremena. (1 – se ne strinjam, 5 – zelo se strinjam)

1 2 3 4 5

Ali podpirate otroke pri nadaljnjem ukvarjanju s športom? (1 – ne podpiram, 5- – zelo podpiram)

1 2 3 4 5

Ali verjamete, da lahko otrok postane vrhunski športnik? (1 – ne verjamem, 5 – popolnoma verjamem)

1 2 3 4 5

Koliko bi vas potrlo, če se otrok zaradi poškodbe ne bi mogel več ukvarjati s športom? (1 – ne bi me potrlo, 5 – zelo bi me potrlo)

1 2 3 4 5

Hvala za vašo pomoč

Matic Šen